

**Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра політичних наук і права

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**до проведення практичних занять та організації самостійної роботи
здобувачів**

вищої освіти за *першим* (бакалаврським) рівнем ОПП «*Публічне
управління та адміністрування*»

з навчальної дисципліни

«ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Укладач: доцент кафедри політичних
наук і права Личковська М. Р.

Одеса - 2021

УДК 38.22.021.2:658.155
ББК -

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № від року)*

Рецензенти:

Матюк Т. В. – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємництва Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
Доброва Т. Г. – кандидат економічних наук, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Інвестиційний та інноваційний менеджмент» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». /Укладач: Личковська М. Р. Одеса : «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2021. 77 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Інвестиційний та інноваційний менеджмент» містять навчально-тематичний план практичних занять, завдання до практичних занять, питання для обговорювання, закріплення й перевірки знань здобувачів, тестові завдання, ситуативні вправи, міні-кейси, приблизну тематику індивідуальних навчально-дослідних завдань, питання до екзамену в обсязі повної структури курсу «Інвестиційний та інноваційний менеджмент» відповідно до програми, а також систему оцінювання щодо форм поточного та підсумкового контролю з поясненнями, список літератури.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	7
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	..35
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	44
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ	66
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	70
ДОДАТКИ	72

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Виклики і тенденції розвитку сучасного суспільства актуалізують потребу підготовки майбутніх фахівців, які володіють професійними компетентностями достатніми для ефективного виконання професійних обов'язків в органах державної влади та місцевого самоврядування, які б могли кваліфіковано приймати інноваційні та інвестиційні рішення, аналізувати ситуацію, розробляти інноваційні та інвестиційні проєкти і робити їх фінансово-економічну оцінку з врахуванням вірогідного профілю проєкту і оцінки ризиків. Все це обумовлює актуальність вивчення дисципліни «Інвестиційний та інноваційний менеджмент» – навчальної дисципліни, що вивчає інструментарій економічного обґрунтування й прийняття господарських рішень в галузі інновацій.

Методичні рекомендації призначені для практичних і семінарських занять у групах здобувачів під керівництвом викладача. Окремі завдання за вказівкою викладача здобувачі можуть виконувати поза навчальною аудиторією з наступною перевіркою правильності розв'язання задач на практичних заняттях.

Для перевірки знань здобувачів з теоретичних питань підготовлені завдання для програмного контролю (тести), запитання для самоперевірки знань, а також запитання для контрольних робіт.

У прикладних темах курсу наведені зразки розрахункових завдань. Завдання складені так, щоб дати здобувачам можливість глибоко вивчити теоретико-методологічні та соціально-економічні питання інвестування, навчити методам фінансових розрахунків інвестиційних та інноваційних програм і проєктів, аналізу ефективності інвестиційної та інноваційної діяльності. Для забезпечення організації індивідуальної роботи наводиться рекомендована тематика доповідей-презентацій для їх підготовки та дискусійного обговорення здобувачами.

За своїм змістом, структурою і наповненням дисципліна «Інвестиційний та інноваційний менеджмент» є комплексною, інтерактивною, тобто об'єднує в єдине ціле теоретичні знання та прикладні навички здобувачів, набуті при вивченні низки інших фахових дисциплін спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Мета навчальної дисципліни «Інвестиційний та інноваційний менеджмент»: сформувати у здобувачів систему спеціальних знань щодо управління інноваційною та інвестиційною діяльністю організацій та публічних установ в умовах ринкових відносин; забезпечити оволодіння сучасним інструментарієм, методикою розроблення інноваційних та інвестиційних стратегій їх розвитку, прийняття обґрунтованих рішень з управління інноваційними проєктами; сформувати практичні вміння і навички оцінювати та аналізувати інвестиційні портфелі та проєкти, а також інвестиційну політику, що проводиться в країні.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 01. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН 05. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління ПРН та адміністрування.

ПРН 06. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавств

ПРН 11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

ПРН 13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

Очікувані результати вивчення дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- сутність, принципи, функції, завдання і методи інноваційного та інвестиційного менеджменту;
- теоретичні та методичні засади, інструментарій інвестиційного та інноваційного менеджменту;
- концепції, цілі та зміст інноваційного та інвестиційного проектування, способи реалізації цих проектів;
- законодавчо-нормативну базу, що регулює весь спектр інноваційної та інвестиційної діяльності;
- принципи, методи та показники оцінювання ефективності інноваційної та інвестиційної діяльності.

уміти:

- здійснювати комплексну оцінку стану, динаміки, ефективності використання, інноваційного та інвестиційного потенціалу організації, обґрунтовувати пріоритетні напрямки їх нарощування;
- обґрунтувати доцільність застосування інноваційних стратегій і тактичних прийомів інноваційного та інвестиційного менеджменту;
- розробляти інноваційні та інвестиційні проекти і оцінювати їх економічну ефективність;
- застосовувати основні підходи до аналізу, оцінки та відбору для фінансування реальних інноваційних та інвестиційних проектів;
- оцінювати інноваційні та інвестиційні ризики і застосовувати методи їх зниження;
- застосовувати методи планування, мотивації та стимулювання інноваційної та інвестиційної діяльності;
- оцінювати ефективність управлінських рішень стосовно вибору напрямів і варіантів інноваційного та інвестиційного розвитку організації.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в

контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК05 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК08 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК09 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Спеціальні компетентності:

СК01 Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

СК02 Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК03 Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

СК07 Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

СК08 Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

СК09 Здатність впроваджувати інноваційні технології.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Теми практичних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин	
	Змістовий модуль 1. Основи інноваційного менеджменту		
1	<i>Семінар «Суть та основні поняття управління інноваціями»</i>	2	1
1	<i>Пленарна дискусія «Теорії інноваційного розвитку та їх сучасні концепції».</i>	2	
2	<i>Семінар «Інноваційна діяльність як об'єкт інноваційного менеджменту»</i>	4	
3	<i>Круглий стіл «Державна підтримка інноваційної діяльності»</i>	2	1
4	<i>Семінар «Організаційні форми інноваційної діяльності»</i>	2	1
5	<i>Семінар «Управління інноваційною діяльністю організації»</i>	2	
5	<i>Семінар-практикум «Мотивація і стимулювання інноваційної діяльності»</i>	2	
6	<i>Семінар «Управління інноваційним проектом»</i>	4	
7	<i>Семінар-практикум «Ефективність і фінансове забезпечення інноваційної діяльності»</i>	4	
	Змістовий модуль 2. Основи інвестиційного менеджменту		
8	<i>Семінар «Інвестиційна діяльність та інвестиційний менеджмент як основа ефективного розвитку підприємств у сучасних умовах»</i>	2	1
8	<i>Круглий стіл «Державне регулювання інвестиційної діяльності»</i>	2	1
9	<i>Семінар «Методологічні засади та методичний інструментарій інвестиційного менеджменту»</i>	4	
10	<i>Семінар-практикум «Інвестиційна стратегія організації та основні методи її створення»</i>	4	
11	<i>Семінар «Управління реальними інвестиціями підприємства»</i>	6	1
12	<i>Семінар «Управління фінансовими інвестиціями»</i>	4	
13	<i>Семінар «Управління формуванням інвестиційних ресурсів»</i>	4	
Разом		50	6

ПЛАНИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Основи інноваційного менеджменту

Практичне заняття 1 *Семінар «Суть та основні поняття управління інноваціями»* (2 год.)

План:

1. Інновації та соціально-економічний розвиток.
2. Сутність понять «інновація», «нововведення», «новація», «інноваційна діяльність».
3. Класифікація інновацій. .
4. Теорії інноваційного розвитку та їх сучасні концепції. Циклічність розвитку

Питання до обговорення:

1. Що таке інноваційний цикл та інноваційна спіраль?
2. Які є типи розвитку, охарактеризуйте їх?
3. Чим відрізняється еволюційний шлях розвитку від біфуркаційного?
4. Які технічні революції характерні для всієї історії розвитку людства?
5. Поясніть сутність технологічного укладу, які уклади існують, надайте їм характеристику. Який вплив техніки та технологій на життєвий цикл технологічного укладу?
6. Що таке період технологічного розриву?
7. Які терміни використовують для характеристики нового, шостого технологічного укладу? Порівняйте їх. Який з них, на Вашу думку, найбільш повно розкриває сутність сучасного розвитку?
8. Дайте визначення поняттям «новація», «нововведення», «інновація», «винахід», «відкриття», поясніть їх відмінність і наведіть приклади.
9. В чому полягають сутність, мета та принципи класифікації інновацій?
10. Що таке базисні нововведення? Наведіть їх приклади.
11. Дайте характеристику поліпшуючим та псевдо-інноваціям. Наведіть приклади.
12. Поясніть особливості інновацій у публічному управлінні
13. Яка роль новацій і нововведень у розвитку суспільства?

Практичні завдання.

Завдання 1. Наведіть по три приклада новацій:

1. у Вашому житті;
2. у суспільстві
3. у публічному управлінні

Здійсніть їх класифікацію за наведеними ознаками.

Завдання 2. Визначте особливості інновацій у публічному управлінні. Охарактеризуйте поняття «державно-управлінські нововведення». Які принципи класифікації інновацій у публічному управлінні? Проведіть порівняльний аналіз класифікації загальних інновацій та інновацій у публічному управлінні

Завдання 3. Що, на вашу думку, є найбільш поширеним стимулом і, навпаки, завадою на шляху впровадження у практичне життя нових ідей, тобто на шляху реалізації інноваційних процесів? Відповідь надати у вигляді таблиці.

Основні стимули та завади на шляху реалізації інноваційних проектів

Основні стимули	Основні завади

Завдання 4. Запропонувати нововведення для удосконалення якості обслуговування громадян у системі органів публічної влади. Обґрунтувати доцільність здійснення нововведення. Обґрунтування оформити в таблиці

Обґрунтування доцільності здійснення нововведення

Основні положення нововведення	Зміст
Назва нововведення	
Мета, яка повинна бути досягнута	
Короткий зміст пропозиції	
Суть новизни пропозиції	

Завдання 5. Міні-кейс. Банківські установи все активніше замінюють існуючі пластикові карти з магнітною смугою на чіпові. Чипова карта - це пластикова карта з вбудованим в неї мікропроцесором (чіпом), який функціонує як міні-комп'ютер. Їх переваги очевидні. Поява чіпа здатна радикально змінити всю систему платежів за картками, на чіпі можна розміщати в 80 разів більше інформації, ніж на магнітній смузі пластикових карт. Існує можливість одночасного застосування відразу декількох додатків (програм) на жодній карті. На відміну від карток із магнітною смугою, чіпові можуть обробляти і зберігати дані. Вони захищають інформацію власника картки від несанкціонованого використання. Чіпові карти багатофункціональні: вони одночасно замінюють паспорт, проїзний квиток, на них зберігаються всі дані за медичною страховкою.

Виберіть правильні варіанти відповідей, що характеризують описану інновацію:

1. За виникненням дана інновація є:
 - а) реактивною;
 - б) стратегічною.
 2. За предметом і сферою застосування дана інновація є:
 - а) процесною;
 - б) продуктовою.
 3. За характером потреб, що задовольняються дана інновація орієнтована:
 - а) на формування нових потреб;
 - б) на існуючі потреби.
3. Визначить переваги та недоліки цієї інновації для банківської установи та для споживачів.

Завдання 6. Міні-кейс. Нововведення бувають не лише успішними, а й невдалими. Особливо висока частка невдач у сфері споживчих товарів. Згідно досліджень: приблизно 80% нових споживчих товарів, 30% нових промислових продуктів і 20% нових послуг приречені на невдачу. Більшість аналітиків вважають, що відсоток невдалих нововведень зростатиме, бо цьому сприяють такі чинники: скорочення життєвого циклу товарів; зростання витрат на дослідження новацій; глобалізація конкуренції; збільшення сегментованості ринків; зростання пропозицій нових товарів; жорсткість законодавчих актів про охорону природного середовища і захист прав споживачів; зменшення рентабельності торгових марок підприємств (компаній) послідовників; зволікання з розробленням інновацій.

Наведіть приклади вітчизняних державних організацій/підприємств/установ/органів різних сфер, які невдало реалізували нововведення та обґрунтуйте чинники, які цьому сприяли

Практичне заняття 2 Пленарна дискусія «Теорії інноваційного розвитку та їх сучасні концепції» (2 год.)

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Чому в економіці циклічність має свою специфіку?
2. Чому циклічність варто розглядати як постійну динамічну характеристику ринкової економіки?
3. У чому полягає специфіка підходів до розуміння причин циклічності?
4. Хто з учених вперше вказав на періодичність економічного розвитку, в тому числі й інноваційного?
5. Завдяки якому виявленому взаємозв'язку М. Туган-Барановський встановив, що не попит регулює пропозицію, а навпаки?
6. Проаналізуйте теорію довгих хвиль М.Д.Кондратьєва
7. Охарактеризуйте основні положення теорії інноваційного (економічного) розвитку Й. Шумпетера.
8. Проаналізуйте теорію інноваційної економіки і підприємницького суспільства П. Друкера
9. Зробіть оглядовий аналіз сучасних концепцій інноваційного розвитку.

Завдання

1. Робота в малих групах.
 - Кожна група – прихильник однієї з теорій. Потрібно привести якомога більше аргументів на користь «своїї» теорії.
 - Групи готують презентації власних проєктів, кожен проєкт обговорюється, робиться висновок, проводиться підбиття підсумків роботи в групах.
2. Робота в групі. Обмін ідеями.
 - Кожен вибирає теорію, яка йому найбільш близька. Пояснює чому.
 - Розробляє власну теорію економічного розвитку.
 - Обговорюються результати в групі, підводяться підсумки.

Методика проведення заняття: пленарна дискусія є аналогом мозкового штурму, але проблема не конкретизується, здобувачі висловлюються широко і вільно, фіксує записів на дошці не ведеться, допускаються відхилення від теми. Викладач не домінує. У другій частині дискусії підводяться підсумки. Викладач бере на себе провідну роль.

Практичне заняття 3-4. Семінар «Інноваційна діяльність як об'єкт інноваційного менеджменту» (4 год.)

План:

1. Інноваційна діяльність: сутність, об'єкти, суб'єкти, види.
2. Ринковий механізм та інфраструктура інноваційної діяльності.
3. Інноваційний процес: сутність, структура, класифікація.
4. Інноваційний менеджмент як сукупність принципів, методів і форм управління інноваційними процесами та інноваційною діяльністю.

Питання до обговорення:

1. Розкрийте сутність інноваційної діяльності в організації та визначте її об'єкти та суб'єкти.
2. Як впливає інноваційна діяльність на конкурентоспроможність організації?
3. Охарактеризуйте сфери інноваційної діяльності, її види та способи організації.
4. Назвіть та охарактеризуйте чинники, що сприяють інноваційній діяльності, або стримують її. Наведіть приклади.
5. Виконання яких умов дозволяє досягнути успішності інноваційної діяльності?
6. Що називають ринком інновацій, ринком чистої конкуренції, ринком капіталу?
7. У чому сутність інноваційної інфраструктури та які основні функції вона виконує? Яке функціональне призначення основних об'єктів інноваційної інфраструктури?
8. Охарактеризуйте зміст і структуру інноваційного процесу.
9. Які чинники впливають на інноваційний процес?
10. З яких етапів складається інноваційний процес? У чому полягають особливості різних етапів інноваційного процесу?
11. У чому полягають відмінності понять «інноваційний продукт» та «інноваційна продукція»?
12. Які основні моделі організації інноваційного процесу? В чому особливості кожної з них?
13. Що таке інноваційний менеджмент та яка його структура?
14. Які завдання та функції інноваційного менеджменту?
15. Які засоби інноваційного менеджменту?
16. Які типові помилки управління інноваційною роботою та шляхи їхнього уникнення?

Практичні завдання.**Завдання 1.**

1. Порівняти поняття «новатор» та «інноватор».
2. Довести, що сутністю характерного інноваційного процесу є творчість.
3. Визначити чим відрізняється інноваційна діяльність виробничої винахідливості, виробничих модернізаторів, виробничих майстрів.

Завдання 2. Проаналізуйте наведені в лекції визначення інноваційної діяльності.

Визначте:

1. характерні риси процесу інноваційної діяльності;
2. наведіть власне визначення.

Завдання 3. Проаналізуйте фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на інноваційну діяльність організації.

Питання до дискусії:

1. Як впливають наведені фактори на інноваційну діяльність організації?
2. Які з них мають найбільший вплив на інноваційну діяльність організацій в Україні?

Завдання 4. Міні-кейс.

Менеджерам належить провідна роль у реалізації завдань інноваційного розвитку організацій. У світі *на одного вченого припадає 10 менеджерів*, які відбирають перспективні науково-технічні досягнення, своєчасно патентують винаходи, займаються просуванням наукомістких товарів на ринок.

Однак лише частина працівників, задіяних у процесі створення інновації, бере на себе відповідальність за прийняття рішення щодо її практичного використання на підприємстві. Такі рішення, як правило, ризиковані і приймаються здебільшого вищим керівництвом підприємства або його власником. Тих, кому часто доводиться ініціювати залучення інновацій, називають *інноваторами*.

Питання до дискусії:

Чи обов'язково бути розробником або інженером, щоб керувати високотехнологічною, інноваційною організацією? У чому перевага професії менеджера?

Завдання 5. Проаналізуйте наведені в лекції типові помилки управління інноваційною роботою та шляхи їхнього уникнення. Ознайомтесь з основними типами психологічних бар'єрів активного неприйняття нововведень (Додаток А).

Розробить власну програму подолання опору працівників змінам та мотивування їх інноваційної діяльності.

Практичне заняття 5. Круглий стіл «Державна підтримка інноваційної діяльності» (2 год.)

Питання до обговорення (теми презентацій-доповідей за вибором):

1. Роль держави у забезпеченні інноваційних процесів.
2. Основні принципи державного регулювання інноваційної діяльності за критеріями їх реального виконання
3. Методи та інструменти державного регулювання інноваційної діяльності в Україні
4. Основні складові інституційного забезпечення підтримки інноваційної діяльності в Україні

5. Першочергові завдання створення ефективної національної інноваційної системи в Україні.

6. Вплив громадськості на інноваційну активність суб'єктів підприємницької діяльності.

7. Зарубіжний досвід формування національних інноваційних систем.

Питання до роздумів:

1. Яку стратегію інноваційного розвитку слід обрати Україні?

2. Чи відповідає інноваційний розвиток національної економіки України загальносвітовим тенденціям? Зробіть висновки і прогнози.

3. Зробіть висновки про характер інноваційного процесу в Україні.

4. Охарактеризуйте пріоритетні завдання державного регулювання інноваційної діяльності.

5. Опишіть основні чинники необхідності активізації державного регулювання інноваційної діяльності.

6. Розробіть та презентуйте шляхи покращення дієвості основних механізмів державного регулювання інноваційної діяльності.

Практичне завдання.

Підготувати презентації-доповіді розглянувши способи державного впливу на ефективність інноваційної діяльності.

Методика проведення круглого столу.

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;

- учасники виступають з доповідями (доповіді мають бути короткими, не більше 10-12 хвилин), потім проводиться їх обговорення.

- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, - лише до критичних виступів

- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;

- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;

- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку.

- проєкт підсумкового документа оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Практичне заняття 6. Семінар «Організаційні форми інноваційної діяльності» (2 год.)

План:

1. Загальна характеристика організаційних форм інноваційної діяльності. Сутність наукової діяльності.

2. Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності.

3. Форми малого інноваційного підприємництва. Сутність бізнес-інкубаторів.

4. Організаційні форми інтеграції науки і виробництва.

5. Міжнародна науково-технічна кооперація в інноваційних процесах.

Питання до обговорення:

1. Які підприємства відносяться до інноваційних в Україні?
2. У чому сутність інноваційної інфраструктури?
3. За якими признаками здійснюється класифікація організаційних структур інноваційної діяльності?
4. Охарактеризуйте поведінку щодо інновацій фірм-експерентів, патентів, комутантів і віолентів. Які з них є найпоширенішими в Україні?
5. Які організаційні форми здійснення малого інноваційного бізнесу?
6. Яка головна мета функціонування бізнес-інкубаторів? Чи перспективними є бізнес-інкубатори в Україні і чому?
7. Охарактеризуйте типи венчурних фірм та вкажіть чинники, сприятливі для розвитку венчурного підприємництва в Україні.
8. Що таке спін-компанії? Які їх переваги та недоліки?
9. У чому полягає сутність інтеграції науки і виробництва? Охарактеризуйте завдання різних форм науково-технічної кооперації в інноваційних процесах.
10. Що таке технопарки? Яка їх роль у забезпеченні сприятливого інноваційного клімату?
11. Що таке технополіси, регіональні науково-технологічні центри і яка їх роль у забезпеченні сприятливого інноваційного клімату?
12. Що таке науково-технічне співробітництво? Розкрийте смисл стратегічних альянсів.
13. Яка роль фінансово-промислових груп і холдингових компаній в розвитку інновацій?
14. Які організаційні форми взаємодії науки і виробництва одержали найбільший розвиток в Україні?

Практичні завдання.

Завдання 1. Хто може займатися інноваційною діяльністю?

Серед вітчизняних підприємств можна виділити чотири основні групи.

– **перша** – **«організатори»** – підприємці, які отримали перші навички у сфері бізнесу ще у 80–90-х роках: колишні комсомольські працівники, радянські адміністратори, а в Західній Україні – представники «Студентського братства» та інших молодіжних організацій. Ці люди були засновниками різноманітних кооперативів у часи горбачовської «перебудови». Пізніше багато таких кооперативів збанкрутували, але частина з них реорганізувалися і успішно діють, переважно у формі товариств із обмеженою відповідальністю.

– **друга група** – **«технарі»** – представники технічної інтелігенції, які вийшли з конструкторських бюро, заводів, науково-дослідних інститутів, вищих навчальних закладів. Вони, як правило, мають власний невеликий бізнес, який базується на використанні оригінальних технічних ідей.

– **третья група** – **«комерсанти»** – особи, яких в радянські часи називали спекулянтами, а пізніше, після розвалу СРСР – «човниками». Це середовище сприяло появі значній кількості енергійних підприємливих осіб, які

нагромадили певний капітал і змогли перейти від ведення бізнесу типу «купи-продай» до відкриття невеликих і середніх, досить успішних підприємств із виробництва товарів та послуг.

– **четверта група – «західники»** – ті особи, які змогли отримати інвестиції (здебільшого, на Заході) і відкрити в Україні свої підприємства. Як правило, такі підприємства налагодили виробництво продукції за західними технологіями і реалізують її переважно там же під фірмовими марками підприємств-інвесторів. Функціонування дочірніх підприємств вигідне західним фірмам внаслідок значно нижчих витрат на оплату робочої сили в Україні порівняно з Заходом.

Запитання:

1. Дайте психологічну характеристику кожної групи підприємців.
2. Яка з названих груп підприємців найбільш схильна до запровадження у діяльності інновацій?
3. Яка з перелічених груп підприємців може самостійно фінансувати власними ресурсами інноваційну діяльність?
4. Яким із названих груп підприємців доцільно об'єднати зусилля для здійснення спільної інноваційної діяльності?

Завдання 2. Міні-кейс. Висловіть своє ставлення до такої проблеми.

У методологічних положеннях зі статистики інноваційної діяльності, виданих Державною службою статистики України, записано: «Інноваційно-активне підприємство – підприємство, що в період обстеження займалося діяльністю, пов'язаною зі створенням інновацій, незалежно від того, чи привела така діяльність до реального впровадження інновацій». А «інноваційне підприємство (організація) – юридична особа, що впроваджувала будь-яку інновацію за визначений період часу» (Методологічні положення зі статистики інноваційної діяльності. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2013/03/metod.zip)

Однак у ст. 1 Закону України «Про інноваційну діяльність» законодавець визначив поняття «інноваційне підприємство» інакше: «Інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) – підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг». У статті 16 цього ж Закону записано: «Інноваційним підприємством визнається підприємство (об'єднання підприємств) будь-якої форми власності, якщо більше ніж 70 відсотків обсягу його продукції (у грошовому вимірі) за звітний податковий період є інноваційні продукти і (або) інноваційна продукція» (Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002р № 40-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>).

Причому Законом не передбачено реєстрацію інноваційних підприємств. Статус інноваційного підприємства надається Державною фіскальною службою на підставі даних, що надходять від суб'єктів

інноваційної діяльності. Тобто протягом певного часу підприємство може мати цей статус, а протягом іншого періоду часу може і не мати

Завдання 3. Міні-кейс. Втрати на невдалих інноваціях

Збитки компаній, пов'язані з провалом нової продукції, часто досягають величезних масштабів. Наприклад, втрати компанії Ford під час спроби запуску моделі «Едсел» склали близько 300 млн. доларів. Інновація компанії Хегох по виходу на ринок комп'ютерів закінчилася збитками в 200 млн доларів. Провал великого проекту «Iridium» корпорації Motorola оцінюється в 2 млрд доларів. Таких прикладів чимало. Проте, фірми продовжують вкладати значні кошти в НДДКР і виведення на ринок нових товарів і послуг. У 2000 році загальні витрати на дослідження і розробки (R&D) склали у British Telecom 345 млн фунтів стерлінгів, у IBM – 4575 млн, у Microsoft – 3800 млн, у Lucent Technologies – 4496 млн доларів. Компанією Mannesmann зареєстровано 763 винаходи і 157 товарних марок. У фірми Nokia є 52 наукових центрів, в сфері R&D зайнято 17 тисяч чоловік, а щорічні витрати на НДДКР становлять 10% від загального продажу.

Запитання:

1. Чим можна пояснити витрати компаній з року в рік величезних фінансових і людських ресурсів для розробки інноваційних проектів, які часом себе не виправдовують?

2. Чи можна розглядати основну властивість інновації – новизну як найважливішу конкурентну перевагу?

Завдання 4. Міні-кейс.

Дослідники стратегічних альянсів Б. Гарретт і П. Дюссож пишуть: «Інноваційна стратегія кооперації передбачає створення альянсів із конкурентами на основі договірних об'єднань, угод про співробітництво. Компанії, які входять до альянсу, зберігають свою самостійність, індивідуальні інтереси і цілі, але погоджуються працювати разом заради досягнення заздалегідь визначених спільних цілей. Це не означає, що вони повністю відмовляються від методів конкурентної боротьби. Просто замість пошуків шляхів максимізації прибутку на рівні прийнятної безпеки компанії намагаються забезпечити свою безпеку на рівні прийнятної дохідності виробництва. Серед причин вступу до альянсу нерідко бувають намагання привласнити ноу-хау інших членів альянсу або посилити свої позиції на ринку».

Запитання:

1. Чи вважаєте ви за доцільне створення альянсів із конкурентами? Яке практичне значення це має? Які ризики існують при цьому?

Практичне заняття 7. Семінар «Управління інноваційною діяльністю організації» (2 год.)

План:

1. Сутність інноваційної політики підприємства
 2. Стратегічне управління інноваційною діяльністю організації.
- Основні типи інноваційних стратегій

3. Вибір інноваційної стратегії. Процес розробки інноваційної стратегії організації.

4. Оперативне управління інноваційною діяльністю. Управління інноваційним середовищем. Інноваційний потенціал та його оцінка.

5. Організаційні структури управління інноваційною діяльністю

Питання до обговорення:

1. У чому полягає сутність інноваційної політики підприємства? Які її складові, завдання та принципи формування?

2. Розкрийте суть стратегічного управління інноваційною діяльністю організації.

3. Поясніть суть інноваційних стратегій та наведіть їхню класифікацію. Які завдання вирішуються у процесі розробки інноваційної стратегії?

4. Коли застосовується наступальна стратегія, імітаційна стратегія «прямування за лідером»?

5. Як здійснюється вибір інноваційної стратегії?

6. Назвіть етапи розробки інноваційної стратегії, дайте їх характеристику

7. У чому полягає сутність оперативного управління інноваційною діяльністю?

8. З яких елементів складається інноваційне підприємницьке середовище? Яким чином їм можна управляти?

9. Що таке інноваційний потенціал? Які існують підходи до оцінки інноваційного потенціалу організації?

10. Охарактеризуйте види організаційних структур управління інноваційною діяльністю. Які з них доцільно використовувати у публічному управлінні?

Практичні завдання.

Завдання 1. Проведіть аналіз видів інноваційних стратегій.

Визначте:

1. особливості основних видів стратегій в залежності від мети та позицій підприємства на ринку.

2. обґрунтуйте які з них найбільш розповсюджені в Україні.

Завдання 2. Визначить чому підприємства повинні постійно відслідковувати зміни інноваційного клімату, а також систематично працювати над формуванням та вдосконаленням власної інноваційної культури?

Завдання 3. Проаналізуйте зовнішнє середовище з позицій інноваційного розвитку туристичної фірми; взуттєвої фабрики; органів публічної влади. Оцініть найважливіші складові внутрішнього середовища цих організацій, інновації у які можуть забезпечити їм суттєві конкурентні переваги.

Завдання 4. Міні-кейс. Значення стратегії у бізнесі

Фрагмент із книги П. Друкера «Завдання менеджменту в ХХІ столітті» (1999). Кожна організація діє на підставі своєї теорії бізнесу, інакше кажучи, на підставі низки уявлень про те, в чому полягає її бізнес, які її цілі, як визначаються результати, хто її споживачі, що ці споживачі цінують і за що платять.

Стратегія є способом реалізації теорії бізнесу в практичній діяльності. Мета практичної діяльності – забезпечити організацію можливістю досягнення бажаних результатів в неконтрольованому середовищі. Бо стратегія дає змогу організації усвідомлено шукати і використовувати собі на благо будь-які сприятливі збіги обставин.

Крім того, стратегія – це найкращий спосіб перевірки теорії бізнесу. Якщо стратегія не забезпечує досягнення запланованих результатів, це перша серйозний ознака того, що настав час переглянути теорію бізнесу. Те ж саме належить і до несподіваного успіху: він часто вказує на те, що теорія бізнесу потребує доопрацювання. Тільки стратегія дає змогу стверджувати про те, в чому для організації полягає «сприятлива можливість». Якщо немає стратегії, то немає і способу визначити, які дії і рішення організації сприяють досягненню бажаних результатів, а які ведуть у хибному напрямку і тільки розпорошують ресурси

Запитання:

1. Що може бути основою стратегії в період швидких змін і повної невизначеності в ХХІ столітті?

2. Чи є якісь уявлення (опора), на яких може будуватися стратегія організації взагалі і комерційного підприємства зокрема?

Завдання 5. Міні-кейс. Шлях до споживача

Дж. Пільдич у своїй книзі «Шлях до споживача» стверджує, що «... кожні 9 з 10 фірм в якості відправної точки своїх дизайнерських розробок використовують товари конкурентів. Половині фірм ці товари служать в якості джерел ідей. Трохи менше половини фірм (46%) заявили, що пристосовують для себе товари конкурентів або намагаються вдосконалити їх, 6% фірм визнали, що просто копіюють ці товари».

Запитання:

1. Які види інноваційних стратегій використовують ці фірми? Обґрунтуйте свою відповідь.

2. Яким чином, на Вашу думку, буде змінюватися співвідношення фірм, які копіюють товари конкурентів, в найближчому майбутньому? Чому?

Практичне заняття 8. Семінар-практикум «Мотивація і стимулювання інноваційної діяльності» (2 год.)

Питання до обговорення:

1. Охарактеризуйте складові та принцип дії мотиваційного механізму інноваційної діяльності. Які відмінності між мотивами і стимулами?

2. Які особливості стимулювання інноваційної діяльності?

3. Як форми і методи стимулювання можна використовувати в управлінні інноваційною діяльністю? Опишіть їх переваги і недоліки в контексті вітчизняних реалій.

4. Як впливає системи стимулювання на розширення інноваційних можливостей і посилення конкурентоспроможності організації?

5. Які схеми можуть бути використані для стимулювання державних службовців? Поясніть їх вплив на мотивацію державних службовців до інноваційне активної поведінки.

6. У чому сутність методу збалансованих показників і як його можна використати для стимулювання інноваційної діяльності менеджерів організацій?

7. Як впливає організаційна культури на формування інноваційне активної поведінки працівників організації?

Практичні завдання.

Завдання 1. Визначте власну систему мотивації до інноваційної діяльності. У парах обміняйтеся результатами. Побудуйте для свого партнера мотиваційну модель найоптимальнішу для нього.

Завдання 2. Робота в мікрогрупах.

Кожна група вибирає вид діяльності та одну з моделей мотивації. Розробіть систему мотивації співробітників до інноваційної діяльності в межах обраної мотиваційної моделі. Групи готують презентації власних проєктів, кожен проєкт обговорюється, робиться висновок про те, яку з моделей доцільно застосовувати в організаціях різного типу і профілю

Практичне заняття 9-10. Семінар «Управління інноваційним проєктом» (4 год.)

План:

1. Сутність, структура і типологія інноваційного проєкту.
2. Процедура розробки інноваційного проєкту
3. Управління інноваційним проєктом: сутність, принципи, організація.
4. Планування та управління реалізацією інноваційного проєкту
5. Управління ризиками в процесі реалізації інноваційного проєкту

Питання до обговорення:

1. Розкрийте сутність інноваційних проєктів і їх зміст. Які особливості характерні для інноваційного проєкту?

2. Які типи та види інноваційних проєктів?

3. Охарактеризуйте процедуру розробки інноваційного проєкту. Які основні етапи розробки та реалізації інноваційного проєкту?

4. У чому полягає сутність управління інноваційним проєктом? Які принципи його організації?

5. Як здійснюється планування інноваційного проєкту? Які плани при цьому розробляються?

6. Які розділи повинен включати інноваційний проєкт будь-якого рівня?

7. Визначте сутність та основні цілі управління ризиками в інноваційній діяльності.

8. Охарактеризуйте загальну систему класифікації ризиків. Які існують специфічні ризики інноваційних проєктів? Які їх причини, види прояву?

9. Чи є чинники дія яких може посилювати або зменшувати ступень ризику?

10. Які існують проблеми аналізу ризиків, що перетинаються?

11. Опишіть сутність якісних та кількісних методів оцінювання проєктних ризиків.

12. Охарактеризуйте методи зниження ризиків інноваційних проєктів

Практичні завдання.

Завдання 1. Визначте та охарактеризуйте чинники дія яких може посилювати або зменшувати ступень ризику.

1. Поясніть дію об'єктивних чинників безпосереднього впливу на інноваційну діяльність у цілому та реалізацію інноваційних проєктів зокрема.

2. Поясніть дію об'єктивних чинників опосередкованого впливу на інноваційну діяльність у цілому та реалізацію інноваційних проєктів зокрема.

3. Визначте як можуть впливати на інноваційну діяльність у цілому та реалізацію інноваційних проєктів зокрема суб'єктивні чинники .

Завдання 2. Порівняйте поняття «невизначеність», «ризик» та «шанс».

1. Визначте чим відрізняється ризик від невизначеності.

2. Доведіть, що саме шанс є рушійним мотивом інноваційної діяльності.

Завдання 3. Поміркуйте, чи існують ризики для інших суб'єктів інноваційного процесу, зокрема, інвесторів, постачальників, споживачів і т. д., а також усього суспільства.

Визначте та охарактеризуйте групи ризиків для кожного з них

Завдання 4. Розкрийте сутність диверсифікації, хеджування та страхування як методів зниження ризику інноваційного проєкту. Обґрунтуйте доцільність використання кожного з них.

Завдання 5. Які обставини прийнято називати форс-мажорними?

Визначте та охарактеризуйте різні види форс-мажорних обставин які можуть виникнути у ході реалізації інноваційного проєкту.

Завдання 6. Хто такі «ризик-тейкери»? Яке їх завдання? Чому їх вважають новим поколінням менеджерів?

Завдання 7. Визначте поняття «мінімальна межа ризику», «розумний ризик», «ступінь ризику» «ціна ризику».

Питання до обговорення:

1. У чому різниця між ступенем і ціною ризику як економічної категорії?

2. У чому різниця між поняттями «мінімальна межа ризику», «розумний ризик», «ступінь ризику»?

Завдання 8. Поміркуйте, чи тільки негативні наслідки мають інноваційні ризики для підприємства-інноватора. Визначить позитивні і негативні аспекти інноваційного ризику для підприємства-інноватора. Відповідь оформите у вигляді таблиці.

Негативний аспект	Стимулюючий аспект

Практичне заняття 11-12. Семінар-практикум «Ефективність і фінансове забезпечення інноваційної діяльності» (4 год.)

План:

1. Ефективність інновацій: поняття, особливості реалізації, види ефекту від реалізації інновацій.
2. Експертиза інноваційних проєктів. Основні показники економічної ефективності інноваційних проєктів, їх розрахунок
3. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності
4. Сутність, завдання, принципи системи фінансування інноваційної діяльності. Стратегія інвестування.
5. Джерела фінансових ресурсів для інноваційної діяльності, їх класифікація.

Питання до обговорення:

1. Що таке ефективність інновацій? За якими критеріями та напрямками вона оцінюється?
2. Охарактеризуйте види ефекту від реалізації інновацій. За якими показниками вони оцінюються?
3. Охарактеризуйте три основні методи експертизи інноваційних проєктів, що фінансуються з бюджету. Які їх переваги та недоліки?
4. Назвіть та розкрийте зміст основних етапів оцінювання ефективності інноваційних проєктів. Які основні показники при цьому використовуються?
5. За якими ознаками класифікуються показники ефективності інноваційних проєктів?
6. Охарактеризуйте методи кількісного аналізу інноваційних проєктів. Які переваги та недоліки має кожен з них?
7. Охарактеризуйте сутність, завдання та принципи системи фінансування інноваційної діяльності. Які особливості здійснення інноваційної діяльності впливають на її фінансування?
8. Що таке стратегія інвестування? Які етапи її розробки?
9. Охарактеризуйте основні форми фінансового забезпечення інноваційної діяльності. Які їх переваги та недоліки?
10. Яка роль венчурного капіталу в розвитку інноваційної діяльності?
11. Які джерела венчурного фінансування? Хто такі «ангели бізнесу»?
12. Яка роль пенсійних та страхових фондів у венчурному фінансуванні

Практичні завдання.

Завдання 1. За допомогою рекомендованої літератури та ресурсів Інтернету визначить та висвітлить форми вираження соціального та екологічного ефектів від упровадження новацій.

1. Визначте показники що характеризують соціальний та екологічний ефекти від упровадження новацій.

2. Поясніть у чому полягає складність їх розрахунку.

3. Доведіть необхідність їх урахування при виборі інноваційних проектів.

Завдання 2. Ряд науковців, крім визначених у лекції, виділяє ще й етнічно-культурний ефект.

Поміркуйте:

1. У чому сутність цього ефекту?

3. Якими показниками його можна охарактеризувати?

Завдання 3. Проведіть порівняльний аналіз понять «фінансування» та «інвестування».

Визначте:

1. Загальні риси та відмінності.

2. Обґрунтуйте з чим ми маємо справу при здійсненні інноваційної діяльності з фінансуванням чи інвестуванням.

Завдання 4. Проведіть порівняльний аналіз методів фінансування інноваційної діяльності. Результати дослідження оформіть у вигляді таблиці.

Методи фінансування	Переваги	Недоліки

Завдання 5. За допомогою рекомендованої літератури та ресурсів Інтернету визначить та висвітлить загальний стан фінансування інноваційної діяльності в Україні.

Змістовий модуль 2. Основи інвестиційного менеджменту

Практичне заняття 13. Семінар «Інвестиційна діяльність та інвестиційний менеджмент як основа ефективного розвитку підприємств у сучасних умовах» (2 год.)

План:

1. Сутність, класифікація, види та джерела інвестицій.

2. Інвестиційна діяльність: сутність, об'єкти та суб'єкти.

3. Інвестиційний ринок, його структура та елементи. Кон'юнктура інвестиційного ринку.

4. Сутність, зміст, цілі, задачі та функції інвестиційного менеджменту. Механізм інвестиційного менеджменту.

5. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Інвестиційний клімат України.

Питання до обговорення:

1. Охарактеризуйте поняття «інвестиції» та «інвестиційна діяльність».
2. У чому полягає необхідність та значущість інвестицій на макро- й макрорівні?
3. Охарактеризуйте сутність інвестицій та наведіть їх класифікацію за різними ознаками.
4. Визначте та охарактеризуйте об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності.
5. Хто такий інвестор? Наведіть класифікацію інвесторів за основними ознаками.
6. Обґрунтуйте значення інвестиційної діяльності для підвищення конкурентоздатності підприємства, галузі, національної економіки.
7. Охарактеризуйте етапи та умови здійснення інвестиційної діяльності.
8. Що таке інвестиційний ринок та яка його структура? Які елементи інвестиційного ринку підлягають вивченню при аналізі стану інвестиційного ринку?
9. Яким чином вивчається кон'юнктура інвестиційного ринку? Дайте характеристику стадій розвитку кон'юнктури інвестиційного ринку.
10. Розкрийте сутність, мету, принципи, завдання та функції інвестиційного менеджменту.
11. Що таке механізм інвестиційного менеджменту та з яких елементів він складається?
12. Охарактеризуйте необхідність і сутність державного регулювання інвестиційної діяльності. Які форми та методи державного регулювання інвестиційної діяльності?
13. Що таке інвестиційний клімат? Які параметри характеризують інвестиційний клімат? Визначте проблеми у формуванні інвестиційного клімату України.
14. Дайте змістовну характеристику сутності, форм і методів іноземних інвестицій.
15. Визначте умови здійснення та основні форми залучення іноземних інвестицій в Україні

Практичні завдання.

Завдання 1. За допомогою наукових джерел, ресурсів Інтернету дослідіть та проаналізуйте:

- сучасний стан та тенденції розвитку інвестиційної діяльності в Україні
- вплив основних соціально-економічних факторів розвитку України на хід інвестиційної діяльності та інвестиційну привабливість держави.
- характеристику інвестиційного клімату України. Місце в системі міжнародних рейтингів.

Завдання 2. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету визначить:

- роль інвестицій на макро- та макрорівні;

- сутність інвестиційного ринку та його структуру;
- стан інвестиційного ринку в Україні;
- надайте характеристику окремих видів та сегментів інвестиційного ринку України.

Завдання 3. Визначте фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на інвестиційну діяльність підприємства. Проаналізуйте їх. Обґрунтуйте які фактори чинять пріоритетний вплив на інвестиційну діяльність підприємства у вітчизняних умовах.

Завдання 4. Визначте фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на інвестиційну діяльність в Україні. Проаналізуйте їх. Обґрунтуйте які фактори чинять пріоритетний вплив на інвестиційну діяльність в національній економіці.

Завдання 5. Визначте основний спектр проблем, що стримують розвиток інвестиційної діяльності в Україні? Які заходи, на вашу думку, можуть активізувати становлення і розвиток інвестиційної діяльності в Україні?

Завдання 6. Визначте та охарактеризуйте роль публічного управління інвестиціями в умовах ринкових трансформацій України.

Завдання 7. Міні-кейс. Протягом 5 років тривав економічний спад у всіх галузях економіки, зумовлений зміною суспільно-політичного устрою в країні. Внаслідок проведення ряду реформ системи управління державою прогнозується загальнодержавне економічне зростання. Однак існує велика ймовірність того, що викликане воно буде поживанням економічної активності лише у сфері посередництва та роздрібною торгівлі, куди очікується інвестування 95% всіх інвестиційних ресурсів. В той же час у виробничих галузях продовжуватиметься процес скорочення виробництва та посилення безробіття. Поміркуйте - як ліквідувати проблеми, що виникли в інвестиційній діяльності країни?

Завдання 8. Міні-кейс. Протягом останніх 10 років тривав спад промислового виробництва. Внаслідок здійснення комплексу реформ та появи сприятливої ринкової кон'юнктури на світових ринках спад припинився та розпочалось активне нарощення обсягів виробництва. Однак основні виробничі фонди у промисловості морально застарілі, в той час як всі кошти підприємства спрямовують на нарощення виробництва та покриття поточних витрат. На основі цього аналітики роблять прогнози подальшої депресії економіки. Поміркуйте - як вивести країну з інвестиційної кризи?

Завдання 9. Ситуаційна задача. Підберіть статистичні матеріали, що свідчать про динаміку руху закордонних інвестицій в Україні (за формами, географічною, галузевою, регіональною ознаками, динамікою за періодами).

На основі зібраних даних:

1. Наведіть конкретні приклади виходу на український ринок багатонаціональних компаній та проаналізуйте їх вплив на національну економіку

2. Зробіть висновки про особливості участі України в процесах міжнародної інвестиційної діяльності.

Практичне заняття 14. *Круглий стіл* «Державне регулювання інвестиційної діяльності»

Питання до обговорення (теми презентацій-доповідей за вибором):

1. Роль держави у забезпеченні інвестиційної діяльності.
2. Основні принципи державного регулювання інноваційної діяльності в світі та в Україні.
2. Державна інвестиційна політика: сутність та проблеми реалізації.
3. Методи та інструменти державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні, їх переваги та недоліки.
4. Зарубіжний досвід регулювання інвестиційної діяльності, можливості його використання в Україні.
5. Інвестиційний клімат України, сутність та проблеми формування.
6. Динаміка іноземного інвестування в економіку України: напрями, проблеми і перспективи
7. Основні складові інституційного забезпечення підтримки інвестиційної діяльності в Україні

Питання до роздумів:

1. Які першочергові завдання створення ефективної національної інвестиційної системи в Україні?
2. Яку стратегію інвестиційного розвитку слід обрати Україні?
3. Чи відповідає інвестиційна діяльність України загальносвітовим тенденціям? Зробіть висновки і пропозиції.
4. Охарактеризуйте пріоритетні завдання державного регулювання інвестиційної діяльності?
5. Опишіть основні чинники необхідності активізації державного регулювання інвестиційної діяльності.
6. Розробіть та презентуйте шляхи покращення дієвості основних механізмів державного регулювання інвестиційної діяльності.
7. Зробіть висновки про характер інвестиційного клімату в Україні. Розробіть та презентуйте шляхи його покращення.

Практичне завдання.

Підготувати презентації-доповіді розглянувши способи державного впливу на ефективність інвестиційної діяльності.

Методика проведення круглого столу.

- проводяться у формі обговорення визначених проблем;
- учасники виступають з доповідями (доповіді мають бути короткими, не більше 10-12 хвилин), потім проводиться їх обговорення.
- обговорення в рамках Круглого столу повинне носити конструктивний характер, не повинно зводитися, з одного боку, лише до звітів про виконану роботу, а з іншою, - лише до критичних виступів

- обговорюване питання допускає різні думки і тлумачення, а також взаємні заперечення учасників;
- в результаті обговорення мають бути виявлені точки зору всіх учасників на дане питання;
- учасники мають рівні права і висловлюються в певному порядку.
- проєкт підсумкового документа оголошується в кінці обговорення (дискусії), в нього вносяться доповнення, зміни, поправки.

Практичне заняття 15-16. Семінар «Методологічні засади та методичний інструментарій інвестиційного менеджменту» (4 год.)

План:

1. Вартість і гроші. Концепція оцінки вартості грошей у часі.
2. Фактор інфляції та методика його врахування в інвестиційній діяльності.
3. Фактор ризику та методика його врахування в інвестиційній діяльності.
4. Фактор ліквідності та методика його врахування в інвестиційній діяльності.

Питання до обговорення:

1. У чому полягає сутність часової вартості грошей? Що таке майбутня та теперішня вартість грошей? Для чого вони визначається?
2. Що таке грошовий потік? Що таке номінальні та реальні грошові потоки? Які методи їх оцінки та сфери застосування в інвестиційних розрахунках?
3. Чому грошовий потік а не прибуток стають центральним показником в інвестуванні.
4. Що таке дисконтування грошових коштів? Чому його необхідно використовувати при проведенні інвестиційних розрахунків?
5. Що таке фінансова рента та які її основні параметри? Охарактеризуйте види фінансової ренти, особливості здійснення рентних платежів
6. Чому необхідно враховувати інфляцію при оцінці ефективності інвестиційних вкладень?
7. Які показники рівня інфляції та як їх враховують в інвестиційних проєктах?
8. Що таке премії за інфляцію? Які методи її визначення? Охарактеризуйте ефект Фішера та ефект Дарбі.
9. Що таке інвестиційний ризик? За якими критеріями проводиться класифікація інвестиційних ризиків? Які методи вимірювання інвестиційних ризиків використовуються на практиці?
10. Що таке премія за ризик? Які принципи її розрахунку
11. Що таке ліквідність інвестицій? З якою метою проводиться оцінка ліквідності об'єктів інвестування?

12. Який методичний інструментарій оцінки рівня ліквідності та як його використовувати в інвестиційних розрахунках?

13. Що таке премія за ліквідність і як вона обчислюється?

Практичні завдання.

Завдання 1. Скориставшись рекомендованою літературою і ресурсами Інтернету визначить та проаналізуйте сутність понять «довільні грошові потоки», «фінансова рента» та «ануїтет».

Визначить:

1. Відмінність понять «довільні грошові потоки» та «фінансова рента» по сутності на напрямкам використання у фінансовому аналізі.

2. В чому полягає взаємозв'язок між «фінансовою рентою» і «ануїтетом»?

Завдання 2. Скориставшись ресурсами Інтернету визначить темпи інфляції в Україні за останні п'ять років.

Поміркуйте як інфляційні процеси вплинуть на:

- майбутню та теперішню вартість грошей;
- інвестиційну привабливість підприємств, інноваційні та інвестиційні проекти, країну у цілому;
- ліквідність інвестицій.

Завдання 3. Задача. На депозитний рахунок у банку розміщено 20 000 грн. на чотири роки під 18% річних. Знайдіть майбутню вартість і величину відсотків, отриманих вкладником за умови:

- а) нарахування за схемою простих відсотків;
- б) нарахування за схемою складних відсотків.

Завдання 4. Задача. Яку суму необхідно розмістити на депозитному рахунку під 18% річних, щоб через 12 років придбати квартиру вартістю 100 тис. у. о. (за курсом 25)?

Завдання 5. Задача. Визначить реальну відсоткову ставку з врахуванням фактору інфляції. Номінальна відсоткова ставка 23%, прогнозований темп інфляції 4%.

Завдання 6. Задача. Є бажання вкласти 100 тис. грн. під 15 % річних. Скільки можна отримати коштів у кінці року при відсутності інфляції? Визначити розмір цих коштів.

Чи вигідно вкладати гроші при інфляції 10 %? Під який процент вигідно вкласти ці гроші?

Завдання 7. Задача. Необхідна грошова ставка – 12 %. Очікуваний річний темп інфляції – 5 %. Інвестиції мають довгостроковий характер. Чому буде дорівнювати реальна ставка доходу?

Завдання 8. Задача. Ви очікуєте отримувати грошовий дохід на суму 10 тис. грн. протягом 3 років щорічно. Ставка дисконту – 13 %.

Необхідно визначити теперішню вартість цих доходів і загальний дисконт.

Практичне заняття 17-18. Семінар-практикум «Інвестиційна стратегія організації та основні методи її створення» (4 год.)

План:

1. Поняття інвестиційної стратегії.
2. Принципи і послідовність розроблення інвестиційної стратегії.
3. Обґрунтування стратегічних форм і напрямків інвестиційної діяльності.
4. Оцінка інвестиційної стратегії.

Питання до обговорення:

1. Що являє собою інвестиційна стратегія та яка її роль у розвитку підприємства?
2. Які основні види базових інвестиційних стратегій? Як вони залежать від стадії життєвого циклу фірми?
3. Визначте та охарактеризуйте принципи та основні етапи процесу розроблення інвестиційної стратегії підприємства. Проаналізуйте загальну схему формування інвестиційної стратегії.
4. Як формуються стратегічні цілі інвестиційної діяльності? Які фактори впливають на їх вибір?
5. Охарактеризуйте основні параметри оцінки результативності розробленої інвестиційної стратегії. Які критерії лежать в основі оцінки інвестиційної стратегії підприємства?
6. Що таке конкретизація інвестиційної стратегії підприємства? Як здійснюється оптимізація співвідношення різних форм інвестування за окремими етапами реалізації його інвестиційної стратегії?
7. Які джерела фінансування інвестиційних стратегій?
8. Охарактеризуйте систему формування інвестиційної політики підприємства в межах його загальної інвестиційної стратегії.
9. Охарактеризуйте систему та методи інвестиційного планування.
10. Обґрунтуйте принципи й види інвестиційного контролінгу.
11. Охарактеризуйте методичні підходи до оцінки інвестиційної стратегії.

Практичні завдання.

Завдання. Вирішення міні-кейсів

Оцінювання факторів зовнішнього інвестиційного середовища, сильних і слабких сторони підприємства за заданими параметрами. Здійснення процедури прийняття рішень щодо вибору інвестиційних стратегій (за наведеною в лекції схемою).

Практичне заняття 19-21. Семінар «Управління реальними інвестиціями підприємства» (6 год.)

План:

1. Економічна сутність та форми реальних інвестицій.
2. Поняття програми реальних інвестицій, принципи її формування.

3. Інвестиційний проєкт: поняття, основні види, етапи розробки та реалізації. Життєвий цикл інвестиційного проєкту.
4. Критерії та методи відбору реальних інвестиційних проєктів.
5. Управління реальними інвестиціями: зміст, порядок здійснення.

Питання до обговорення:

1. Визначте та охарактеризуйте сутність та основні форми реальних інвестицій підприємства.
2. Визначте та охарактеризуйте основні об'єкти реальних інвестицій.
3. Які вимоги до відбору об'єктів для реального інвестування?
4. Як здійснюється оцінка об'єктів реальних інвестицій?
5. Що таке інвестиційний проєкт? Охарактеризуйте основні види інвестиційних проєктів та вимоги до їх розроблення.
6. Що таке життєвий цикл інвестиційного проєкту? Визначте та охарактеризуйте його фази.
7. Що таке бізнес-план реального інвестиційного проєкту? Які його основні розділи? Які методичні засади його розробки?
8. Як здійснюється оцінка ефективності реальних інвестиційних проєктів? Охарактеризуйте методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проєктів.
9. У чому сутність бюджету реального інвестиційного проєкту? Які його види та особливості розробки?
10. Що таке програм реальних інвестицій та які принципи її формування? Які основні етапи формування програми реальних інвестицій на підприємстві?
11. Які методичні підходи до відбору реальних інвестиційних проєктів, що можуть включатися до програми реальних інвестицій підприємства.
12. Які критерії відбору реальних інвестиційних проєктів? У чому сутність оптимізація програми реальних інвестицій підприємства?
13. Як здійснюється фінансування інвестиційного проєкту? Охарактеризуйте джерела, методи і способи фінансування інвестиційних проєктів
14. Охарактеризуйте сутність, особливості та основні етапи процесу управління реальними інвестиціями на підприємстві.
15. Охарактеризуйте сутність та етапи розробки політики управління реальними інвестиціями.
16. Охарактеризуйте систему управління інвестиційним проєктом. Які існують організаційні структури управління інвестиційними проєктами?
17. Які існують методи управління проєктом?

Практичні завдання.

Завдання 1. Скориставшись ресурсами Інтернету визначить сучасний стан ринку реальних інвестицій в Україні.

Завдання 2. Задача Проєкт, що потребує інвестицій у розмірі 160 тис. грн., передбачає отримання річного доходу в розмірі 30 тис. грн. протягом 10

років. Оцініть доцільність такої інвестиції, якщо коефіцієнт дисконтування — 15 %.

Завдання 3. Задача. Нехай підприємство виробляє і продає 100 тис. виробів за місяць за ціною одиниці 2,5 грн. При заданому обсязі виробництва сумарні витрати дорівнюють 170 тис. грн., з них постійні витрати — 70 тис. грн. Знайти точку беззбитковості. Визначити прибутки (збитки) за заданих умов. Визначити прибутки (або збитки) при збільшенні та зменшенні обсягів виробництва на 50 тис. виробів. Визначити можливі прибутки (або збитки) при збільшенні та зменшенні ціни продукції на 20 %.

Завдання 4. Задача. Оберіть найефективніший проект серед двох запропонованих, якщо ставка дисконтування становить 10 %. Обидва проекти потребують однакових обсягів початкових інвестицій в розмірі 400 тис. грн. та розраховані на однаковий термін — 3 роки. Перший проект передбачає таких щорічних надходжень за проектом: 150 тис. грн., 200 тис. грн., 250 тис. грн. Другий проект передбачає таких щорічних надходжень за проектом: 250 тис. грн., 200 тис. грн., 150 тис. грн.

Завдання 5. Задача. Фірма має намір придбати обладнання вартістю 20 тис. грн. Розраховано, що річна економія від установа цього обладнання становитиме 5 тис. грн., тривалість експлуатації — 5 років, а залишкова вартість — 1000 грн. Чи доцільним є придбання такого обладнання, якщо норма дохідності на інвестиції становить 10 %?

Завдання 6. Задача. Підприємство розглядає інвестиційний проект — придбання технологічної лінії. Вартість лінії — 15 млн. грн., термін експлуатації — 5 років, знос на обладнання вираховується за методом прямолінійної амортизації (20 % на рік), виручка від реалізації продукції за роками прогнозується в таких обсягах: 10200 тис. грн., 11100 тис. грн., 12300 тис. грн., 12000 тис. грн., 9000 тис. грн. (без ПДВ). Поточні витрати складають у перший рік — 5100 тис. грн. і щорічно збільшуються на 4 %. Ставка податку на прибуток — 30 %, а ціна авансованого капіталу — 14 %. Визначити чистий приведенний дохід за проектом та індекс прибутковості.

Практичне заняття 22-23. Семінар «Управління фінансовими інвестиціями»(4 год.)

План:

1. Сутність особливості та форми здійснення фінансових інвестицій. Характеристика фінансових інструментів інвестування.
2. Цінні папери: сутність та види. Моделі оцінювання реальної вартості окремих видів фінансових інструментів інвестування.
3. Портфель фінансових інвестицій підприємства. Типи портфелів фінансових інвестицій, їх характеристика.
4. Принципи і послідовність здійснення процесу формування портфеля фінансових інвестицій підприємства. Особливості відбору інструментів інвестування до портфеля фінансових інвестицій.
5. Сутність, мета і завдання управління портфелем фінансових інвестицій підприємства.

Питання до обговорення:

1. Що таке фінансові інвестиції?
2. Що включає управління фінансовими інвестиціями підприємства? У чому його відмінність від інших форм управління?
3. Охарактеризуйте основні форми фінансових інвестицій підприємства.
4. Що таке цінні папери? Які існують види цінних паперів? У чому відмінність їх інвестиційних якостей?
5. Охарактеризуйте основні моделі оцінювання реальної вартості окремих видів фінансових інструментів інвестування.
6. Що таке портфель фінансових інвестицій підприємства? Які існують типи портфелів фінансових інвестицій?
7. Яка мета і завдання управління формуванням портфеля фінансових інвестицій підприємства.?
8. Охарактеризуйте принципи і послідовність здійснення процесу формування портфеля фінансових інвестицій підприємства.
9. У чому полягають особливості відбору інструментів інвестування до портфеля фінансових інвестицій. Які моделі оцінювання реальної вартості окремих видів фінансових інструментів інвестування?
10. Які існують методичні підходи до мінімізації ризиків портфеля інвестицій?
11. Охарактеризуйте загальну оцінку сформованого портфеля інвестицій підприємства за критеріями доходності, ризику та ліквідності.
12. У чому полягає оперативне управління фінансовими інвестиціями? Які принципи та параметри оперативного управління портфелем фінансових інвестицій підприємства?
13. Які основні фактори впливу на ефективність фінансових інвестицій та методи їх оцінки?
14. Як здійснюється організація системи моніторингу ефективності портфеля фінансових інвестицій?
15. Який алгоритм обґрунтування управлінських рішень щодо реконструкції портфеля фінансових інвестицій, ефективних форм реінвестування капіталу?

Практичні завдання.

Завдання 1. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету *визначить та охарактеризуйте:*

1. види цінних паперів та їх інвестиційні якості;
2. обґрунтуйте їх суттєві відмінності.

Завдання 2. Міні-кейс. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету *охарактеризуйте:*

1. стан розвитку ринку цінних паперів в Україні;
2. ступень розвитку інфраструктур ринку цінних паперів в Україні.

Питання для дискусії:

1. Які, на вашу думку, перспективи та напрямки розвитку ринку цінних паперів в Україні.

Завдання 3. Задача. Акціонерне товариство здійснило емісію привілейованих акцій номінальною вартістю 145 грн. із гарантованими дивідендними виплатами 20% на рік. Ставка дисконту – 14%. Розрахувати ціну привілейованої акції.

Завдання 4. Задача. Компанія сплачує річні дивіденди у розмірі 65 грн. на акцію, норма поточної доходності за акціями даного типу становить 17%. Яка має бути вартість акції?

Завдання 5. Задача. Акція номіналом 1000 грн. куплена за курсом 250 грн., і за нею сплачується дивіденд 50% річних. Визначити поточну доходність інвестованих коштів.

Завдання 6. Задача. Припустимо, Ви купили п'ятирічну 12-ти процентну облигацію вартістю \$1,000. Якщо відсотки нараховуються щорічно, яку суму Ви одержите по закінченню обігу цінного папера?

Завдання 7. Задача. На ринку пропонується облигація номіналом 200грн, купонною ставкою 18% річних і строком погашення через 4 роки. Ринкова доходність фінансових інструментів такого класу становить 12%. Процент за облигацію сплачується тричі на рік. Необхідно розрахувати поточну ринкову вартість облигації.

Завдання 8. Задача. На ринку реалізуються облигації кількох емітентів:

- облигації «Аско» з номіналом 100 грн. і купонною ставкою 22% річних реалізується за курсом 107% строк до погашення – 3 роки;
- облигації «АВК» з номіналом 80 грн. і купонною ставкою 18% річних реалізуються за курсом 92% ,строк до погашення – 2 роки;
- облигації «Солодоці» реалізуються за номіналом 90 грн., мають купонну ставку 20% , строк до погашення – 2 роки.

Визначити, яку з облигацій купить інвестор, враховуючи рівень доходу кожного фінансового активу?

Практичне заняття 24-25. Семінар «Управління формуванням інвестиційних ресурсів» (4 год.)

План:

1. Поняття інвестиційних ресурсів підприємства та їх класифікація. Форми залучення інвестиційних ресурсів.
2. Політика формування інвестиційних ресурсів підприємства
3. Джерела та методи фінансування інвестицій
4. Методика визначення загальної потреби в інвестиційних ресурсах.
5. Оптимізація структури джерел формування інвестиційних ресурсів за формами залучення і видами

Питання до обговорення:

1. Що таке інвестиційні ресурси підприємства? За якими ознаками класифікуються інвестиційні ресурси підприємства? Які принципи формування інвестиційних ресурсів підприємства?

2. Які існують форми залучення інвестиційних ресурсів? Охарактеризуйте їх. Визначте переваги та недоліки кожної форми.

3. Що таке політика формування інвестиційних ресурсів? Які завдання та основні етапи її розробки?

4. Які методичні засади розробки політики формування інвестиційних ресурсів?

5. Яка існує методика визначення загальної потреби в інвестиційних ресурсах? У чому полягають особливості розрахунку потреби в інвестиційних ресурсах підприємства для здійснення реальних та фінансових інвестицій?

6. Які є внутрішні та зовнішні джерела інвестиційних ресурсів підприємства? Охарактеризуйте їх. Визначте переваги та недоліки кожного.

7. Які основні фактори впливають на вибір джерел фінансування інвестицій?

8. Які існують методи оптимізації структури джерел формування інвестиційних ресурсів за формами залучення і видами?

9. Як здійснюється вибір системи, схеми та джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства?

10. Які є моделі визначення вартості капіталу за формами залучення і видами?

Практичні завдання.

Завдання 1. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету *визначить та охарактеризуйте:*

1. У чому основні відмінності між субсидюванням, дотуванням, отриманням грантів, субвенціями, спонсорством та донорством?

2. У чому відмінність їх інвестиційних якостей?

Завдання 2. Міні-кейс. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету *охарактеризуйте:*

1. Власні джерела інвестицій в економіку України, їх стан та перспективи використання.

2. Стан та перспективи використання власних джерел інвестування підприємствами в Україні.

3. Світовий досвід використання власних джерел в інвестиційних цілях.

Завдання 3. Міні-кейс. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету *охарактеризуйте:*

1. Роль банківського кредитування у фінансуванні інвестиційних проектів в Україні: стан та перспективи використання.

2. Основні недоліки у використанні позикових джерел в інвестиційних цілях в Україні.

3. Вивчите світовий досвід, щодо використання позикових джерел в інвестиційних цілях.

4. Презентуйте власний проєкт вирішення проблем у використанні позикових джерел в інвестиційних цілях в Україні.

Завдання 4. Міні-кейс. Вивчивши рекомендовану літературу та скориставшись ресурсами Інтернету *охарактеризуйте*:

1. Проблеми формування та акумулювання фінансових ресурсів підприємств для забезпечення інвестиційної діяльності в Україні у сучасних умовах.

2. Вивчите світовий досвід, щодо формування та акумулювання фінансових ресурсів підприємств для забезпечення інвестиційної діяльності.

3. Презентуйте власний проєкт вирішення цих проблем в Україні.

Завдання 5. Опрацювання алгоритму процесу прийняття управлінських рішень щодо вибору системи, схеми та джерел фінансування інвестиційної діяльності вибраного підприємства.

Робота в малих групах.

- Кожна група вибирає свою систему, схему та джерел фінансування інвестиційної діяльності вибраного підприємства. Потрібно привести якомога більше аргументів на користь свого вибору.

- Групи готують презентації власних проєктів, кожен проєкт обговорюється, робиться висновок про те, яку з моделей доцільно застосовувати в організаціях різного типу і профілю.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Згідно з навчальними планами для самостійної підготовки до аудиторних занять здобувачам вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування», спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» денної форми навчання відводиться 66 години. Для самостійного вивчення дисципліни здобувачам заочної форми навчання надається 128 години. Самостійна робота здобувачів передбачає вивчення лекційного матеріалу, нормативних та законодавчих актів, пошук, підбір і вивчення окремих питань курсу в літературних джерелах, зокрема підручниках, навчальних посібниках, періодичних виданнях, а також за допомогою ресурсів Інтернету.

Формами самостійної роботи є

1. Опрацювання лекційного матеріалу.
2. Опрацювання навчальної та навчально-методичної літератури.
3. Вивчення законодавчих актів, що регулюють інноваційну та інвестиційну діяльність.
4. Виконання теоретичних завдань.
5. Виконання тестових завдань.

Розподіл годин самостійної роботи здобувачів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна	Кількість годин заочна	Форми контролю
	Змістовий модуль 1. Основи інноваційного менеджменту			
1	Суть та основні поняття управління інноваціями	5	9	Індивідуальна, групова співбесіда усне опитування, перевірка практичних завдань, екзамен
2	Інноваційна діяльність як об'єкт інноваційного менеджменту	5	11	
3	Державна підтримка інноваційної діяльності	4	6	
4	Організаційні форми інноваційної діяльності	5	9	
5	Управління інноваційною діяльністю організації	4	8	
6	Управління інноваційним проектом	5	10	
7	Ефективність і фінансове забезпечення інноваційної діяльності	5	10	
	Змістовий модуль 2. Основи			

	інвестиційного менеджменту		
8	Інвестиційна діяльність та інвестиційний менеджмент як основа ефективного розвитку підприємств у сучасних умовах	5	9
9	Методологічні засади та методичний інструментарій інвестиційного менеджменту	5	11
10	Інвестиційна стратегія організації та основні методи її створення	5	9
11	Управління реальними інвестиціями підприємства	6	14
12	Управління фінансовими інвестиціями	6	10
13	Управління формуванням інвестиційних ресурсів	6	12
Разом		66	128

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Змістовий модуль 1. Основи інноваційного менеджменту

Тема 1. Суть та основні поняття управління інноваціями

Питання для самостійної роботи.

1. Теорії інноваційного розвитку та їх сучасні концепції.
2. Особливості інновацій у публічному управлінні. Поняття «державно-управлінські нововведення» та класифікація нововведень

Завдання для самостійної роботи

1. Чому циклічність варто розглядати як постійну динамічну характеристику ринкової економіки?
2. У чому полягає специфіка підходів до розуміння причин циклічності?
3. Проаналізуйте теорію довгих хвиль М.Д. Кондратьєва
4. Охарактеризуйте основні положення теорії інноваційного (економічного) розвитку Й. Шумпетера.
5. Проаналізуйте теорію інноваційної економіки і підприємницького суспільства П. Друкера
6. Зробіть оглядовий аналіз сучасних концепцій інноваційного розвитку
7. Обґрунтуйте підхід до формулювання поняття «державно-управлінські нововведення» та охарактеризуйте його ознаки.
8. Охарактеризуйте основні переваги державно-управлінських нововведень в оновленні ефективності системи органів публічної влади.

9. Охарактеризуйте державно-управлінські нововведення за ступенем їх складності.

10. Сформулюйте поняття «класифікація державно-управлінських нововведень» та охарактеризуйте його основні ознаки.

11. Продемонструвати використання класифікації нововведень як практичний прогнозно-управлінський інструмент

Тема 2. «Інноваційна діяльність як об'єкт інноваційного менеджменту»

Питання для самостійної роботи.

1. Особливості інноваційної діяльності та інноваційного процесу системи органів публічної влади

Завдання для самостійної роботи.

1. За допомогою рекомендованої літератури та ресурсів Інтернету:

А). Сформулюйте поняття «інноваційна діяльність органу публічної влади», визначте та охарактеризуйте основні його ознаки.

Б). Сформулюйте поняття «інноваційний процес» (у широкому розумінні), визначте та охарактеризуйте основні його ознаки.

В). Сформулюйте поняття «інноваційний процес органу публічної влади», визначте та охарактеризуйте основні його ознаки.

Г). Сформулюйте поняття «інноваційна діяльність системи органів публічної влади», визначте та охарактеризуйте основні його ознаки.

Д). Сформулюйте поняття «принципи побудови інноваційної діяльності системи органів публічної влади», визначте та охарактеризуйте основні його ознаки.

Тема 3. Державна підтримка інноваційної діяльності

Питання для самостійної роботи.

1. Інноваційний розвиток вітчизняної системи державного управління: чинники та напрями.

Завдання для самостійної роботи.

1.. У чому полягають особливості механізму формування інноваційних змін у системі органів публічної влади та сприянні розвитку суспільства ?

2. Охарактеризуйте функції державно-управлінських реформ та комплексного механізму нововведень.

3. Порівняйте сутність сучасних світових та вітчизняних державно-управлінських реформ.

4. Проаналізуйте «Стратегію реформування державного управління України на період до 2021 року» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80#n9> (далі – Стратегія)

У межах реалізації пріоритетів Стратегії:

– окреслить склад акторів (учасників) інноваційного процесу та охарактеризуйте ступінь дієвості їх впливу на успішність здійснення цього процесу, спираючись на теоретико-прикладні знання про нововведення у галузі публічного управління та адміністрування;

– визначить склад акторів (учасників) інноваційного процесу реформаторських підрозділів КМУ та ЦОВВ та охарактеризувати ступінь дієвості їх впливу на успішність здійснення цього процесу,

– розробить та презентуйте шляхи покращення дієвості основних акторів інноваційного процесу у межах реалізації пріоритетів цієї Стратегії.

Тема 4. Організаційні форми інноваційної діяльності

Питання для самостійної роботи.

1. Особливості поширення нововведень в системі органів публічної влади. Публічно-приватне партнерство.

Завдання для самостійної роботи.

1. Визначить роль органів публічної влади у розвитку та підтримці різних форм інноваційної діяльності.

2. Визначить потенційні вигоди та переваги застосування механізму публічно-приватного партнерства для органів державної влади.

3. Охарактеризуйте потенційні вигоди та переваги застосування механізму публічно-приватного партнерства для приватного сектору та споживачів.

4. Чи можуть створювати бізнес-інкубатори органи публічної влади?

5. Яка роль органів публічної влади у розвитку венчурних фірм та венчурного фінансування?

6. Визначить та охарактеризуйте роль органів публічної влади у розвитку різних форм інтеграції науки і виробництва.

7. Визначить та охарактеризуйте роль органів публічної влади у розвитку різних форм міжнародної науково-технічної кооперації.

Тема 5. Управління інноваційною діяльністю організації

Питання для самостійної роботи.

1. Мотивація і стимулювання інноваційної діяльності в організації

Завдання для самостійної роботи.

1. Охарактеризуйте складові та принцип дії мотиваційного механізму інноваційної діяльності. Розкрийте відмінності між мотивами і стимулами.

2. Визначте особливості стимулювання інноваційної діяльності.

3. Визначте форми і методи стимулювання які можна використовувати в управлінні інноваційною діяльністю. Опишіть їх переваги і недоліки в контексті вітчизняних реалій.

4. Охарактеризуйте вплив системи стимулювання на розширення інноваційних можливостей і посилення конкурентоспроможності організації.

5. Визначте схеми, що можуть бути використані для стимулювання державних службовців. Поясніть їх вплив на мотивацію державних службовців до інноваційне активної поведінки.

6. Розкрийте сутність методу збалансованих показників та поясніть як його можна використати для стимулювання інноваційної діяльності менеджерів організацій.

7. Визначте як впливає організаційна культура на формування інноваційне активної поведінки працівників організації.

Тема 6. Управління інноваційним проектом.

Питання для самостійної роботи.

1. Процес оцінювання ризиків інноваційних проєктів. Методи кількісного та якісного аналізу ризиків інноваційних проєктів.

Завдання для самостійної роботи.

1. Визначить та охарактеризуйте етапи процесу оцінювання ризиків інноваційних проєктів.

2. Охарактеризуйте методи якісного аналізу ризиків. Визначить їх переваги та недоліки.

3. Охарактеризуйте методи кількісного аналізу ризиків та їх показники.

4. Проведіть порівняльний аналіз переваг та недоліків методів кількісного аналізу ризиків інноваційних проєктів.

5. Поміркуйте у яких ситуаціях доцільніше використовувати кількісні методи аналізу ризиків інноваційних проєктів, а у яких якісні.

Тема 7. Ефективність і фінансове забезпечення інноваційної діяльності

Питання для самостійної роботи.

1. Вибір джерел фінансових ресурсів, порядок їх залучення для науково технічної інноваційної діяльності.

2. Роль венчурного бізнесу в розвитку інноваційної діяльності

Завдання для самостійної роботи.

1. Визначте та охарактеризуйте три головні форми фінансового забезпечення інноваційної діяльності.

2. Який комплекс податкових пільг використовується державою для підтримки інноваційної активності. Охарактеризуйте їх.

3. Визначить переваги та недоліки самофінансування.

4. Визначте та охарактеризуйте сутність, переваги та недоліки кредитів, як форми фінансового забезпечення інноваційної діяльності.

5. Охарактеризуйте лізинг, форфейтинг та франчайзинг, як сучасні форми кредиту. Поміркуйте на можливостями їх використання для фінансового забезпечення інноваційної діяльності.

6. Визначте роль іноземних прямих інвестицій

7. Визначте сутність венчурного фінансування.

8. Які джерела венчурного фінансування? Яке місце в них займають пенсійні та страхові фонди?

9. Хто такі «ангели бізнесу» та яка їх роль у підтримці інноваційної активності?

Тема 8. Інвестиційна діяльність та інвестиційний менеджмент як основа ефективного розвитку підприємств у сучасних умовах

Питання для самостійної роботи.

1. Іноземні інвестиції. Умови здійснення та основні форми залучення іноземних інвестицій в Україні.

2. Публічне управління інвестиціями в умовах ринкових трансформацій

Завдання для самостійної роботи.

1. Охарактеризуйте тенденції розвитку світового господарства, що обумовлюють активізацію інвестиційної діяльності

2. Які існують види та форми іноземних інвестицій?

3. Які переваги мають прямі іноземні інвестиції перед зовнішніми кредитами?

4. Який вплив мають іноземні інвестиції на економіку країн-резидентів і країн реципієнтів?

5. Назвіть найважливіші законодавчі акти з питань іноземного інвестування. Перелічіть пільги іноземним інвесторам. Які гарантії існують для іноземних інвестицій?

6. Які методи та інструменти державного регулювання залучення іноземних інвестицій використовуються в зарубіжних країнах та в Україні?

7. Охарактеризуйте динаміку іноземного інвестування в економіку України: напрями, проблеми і перспективи.

8. Визначте та охарактеризуйте роль публічного управління інвестиціями в умовах ринкових трансформацій України.

9. Які обов'язки має суб'єкт публічного управління щодо інвестиційної діяльності?

10. Яку відповідальність несуть суб'єкти інвестиційної діяльності?

11. Які форми й методи адміністративного та економічного характеру використовують органи публічного управління всіх рівнів для здійснення інвестиційної політики?

Тема 9. Методологічні засади та методичний інструментарій інвестиційного менеджменту

Питання для самостійної роботи.

1. Поняття інвестиційних ризиків та їх врахування при прийнятті інвестиційних рішень.

Завдання для самостійної роботи.

1. Що таке інвестиційний ризик?

2. За якими ознаками проводиться класифікація інвестиційних ризиків?

3. Які методи вимірювання інвестиційних ризиків використовуються на практиці?
4. Як проводиться оцінка ризиків? Які основні методи оцінки ризиків?
5. Які показники використовуються для визначення необхідного рівня доходності інвестиційних операцій з урахуванням фактора ризику?
6. У чому полягає оцінка вартості грошових коштів з урахуванням фактора ризику?
7. Що таке премія за ризик? Які принципи її розрахунку.
8. Які методи зниження інвестиційних ризиків?

Тема 10. Інвестиційна стратегія організації та основні методи її створення

Питання для самостійної роботи.

1. Інвестиційна політика: зміст і види. Системи і методи інвестиційного планування. Принципи й види інвестиційного контролінгу

Завдання для самостійної роботи.

1. Обґрунтуйте взаємозв'язок стратегічного, тактичного і оперативного управління інвестиційною діяльністю.
2. Охарактеризуйте систему формування інвестиційної політики підприємства в межах його загальної інвестиційної стратегії.
3. Визначте види інвестиційної політики підприємства.
4. Надайте стисло характеристику видів інвестиційного планування (перспективного, поточного, оперативного).
5. Визначте основні методи інвестиційного планування.
6. Охарактеризуйте сутність інвестиційного контролінгу.
7. Які існують види інвестиційного контролінгу?
8. Охарактеризуйте принципи побудови системи інвестиційного контролінгу.

Тема 11. Управління реальними інвестиціями підприємства

Питання для самостійної роботи.

1. Управління реальними інвестиціями: зміст, порядок здійснення

Завдання для самостійної роботи.

1. Визначте сутність та особливість управління реальними інвестиціями.
2. Охарактеризуйте сутність та етапи розробки політики управління реальними інвестиціями.
3. Охарактеризуйте систему управління інвестиційним проєктом.
4. Які існують організаційні структури управління інвестиційними проєктами?
5. Які існують методи управління проєктом?

Тема 12. Управління фінансовими інвестиціями

Питання для самостійної роботи.

1. Учасники ринку цінних паперів та їх функції. Інститути фондового ринку. Інструменти фондового ринку.

Завдання для самостійної роботи.

1. Що таке ринок цінних паперів?
2. Визначте та охарактеризуйте учасників ринку цінних паперів.
3. Що таке інфраструктура ринку цінних паперів?
4. Визначте та охарактеризуйте інститути фондового ринку.
5. Які існують інструменти фондового ринку?

Тема 13. Управління формуванням інвестиційних ресурсів

Питання для самостійної роботи.

1. Поняття вартості інвестиційних ресурсів.

Завдання для самостійної роботи.

1. Що таке вартість інвестиційного капіталу?
2. Як пов'язані між собою вартість та оптимізація структури капіталу підприємства?
3. Які є варіанти визначення середньозваженої вартості інвестиційного капіталу?
4. Охарактеризуйте методику визначення вартості власного капіталу підприємства.
5. Охарактеризуйте методику визначення вартості позикового капіталу підприємства.
6. Охарактеризуйте модель визначення вартості капіталу від залучення боргових ресурсів.
7. Охарактеризуйте модель визначення вартості капіталу від випуску акцій.
8. Яку роль відіграє показник вартості капіталу в оптимізації структури джерел фінансування інвестиційної діяльності?

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна робота передбачає підготовку тез доповіді-презентації обсягом 3-5 сторінок. Тези доповіді визначено змістом практичних занять і виконуються до практичного заняття з відповідної теми.

ПРИБЛИЗНА ТЕМАТИКА ДОПОВІДІ-ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Передбачено самостійний вибір теми навчальної доповіді.

№ з/п	Тематика	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Четверта промислова революція. Концепція промислового розвитку Індустрія 4.0 (Industry 4.0).		
2	Ризики здійснення інноваційної діяльності в економіці України.		

3	Роль сфери НДДКР у сучасній економіці.		
4	Інноваційна діяльність в Україні: проблеми та перспективи.		
5	Система мотивації інноваційної діяльності в організації.		
6	Інвестиційний клімат держави й методи його оцінки.		
7	Динаміки інфляції в Україні за останні 5 років. Вплив інфляції на заощадження та інвестиції.		
8	Шляхи та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну.		
9	Інвестиційна привабливість основних інструментів інвестування фондового ринку України.		
10	Стан та перспективи розвитку ринку цінних паперів в Україні.		
	Разом	10	10

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. У чому полягає сутність понять «інноваційний цикл» та «інноваційна спіраль»?
2. Скільки існує типів розвитку?
3. Які є шляхи розвитку?
4. Який шлях розвитку є основою науково-технічних революцій?
5. Що таке технологічний уклад?, Які технологічні уклади існували в історії людства?
6. Що таке період технологічного розриву?
7. Які характерні риси нового, шостого технологічного укладу?
8. У чому полягає відмінність понять «новація», «нововведення», «інновація», «винахід», «відкриття»?
9. За якими ознаками класифікують інновації?
10. Які особливості інновацій у публічному управлінні?
11. Чому циклічність варто розглядати як постійну динамічну характеристику ринкової економіки?
12. У чому полягає специфіка підходів до розуміння причин циклічності?
13. Що таке інноваційна діяльність? Які її об'єкти, суб'єкти, види та сфери?
14. Чи впливає інноваційна діяльність на конкурентоспроможність організації?
15. Які чинники сприяють інноваційній діяльності, або стримують її?.
16. Що є товаром на інноваційному ринці, ринці чистої конкуренції, ринці капіталу?
17. У чому полягають сутність та функції інноваційної інфраструктури?
18. Що таке інноваційний процес?
19. Які є етапи інноваційного процесу?
20. Чи відрізняються поняття «інноваційний продукт» та «інноваційна продукція»?
21. Які основні моделі організації інноваційного процесу? В чому особливості кожної з них?
22. У чому полягає специфіка інноваційного менеджменту?
23. Які завдання та функції інноваційного менеджменту?
24. Які типові помилки управління інноваційною роботою та шляхи їхнього уникнення?
25. Яка роль держави у забезпеченні інноваційних процесів?
26. Які основні принципи державного регулювання інноваційної діяльності?
27. Які основні методи державного регулювання інноваційної діяльності в Україні?

28. Які основні інструменти державного регулювання інноваційної діяльності в Україні?
29. Які пріоритетні завдання державного регулювання інноваційної діяльності?
30. Які основні чинники необхідності активізації державного регулювання інноваційної діяльності?
31. Які засоби регулювання інноваційної діяльності використовуються державними структурами різних рівнів управління відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність»?
32. Які завдання Верховної Ради в сфері інноваційної діяльності?
33. Які основні завдання, які стоять перед обласними, районними радами в сфері інноваційної діяльності?
34. Які функції Кабінету Міністрів у сфері інноваційної діяльності?
35. Яка головна мета інноваційної політики держави?
36. Які основні напрямки інноваційної політики держави?
37. Які підприємства відносяться до інноваційних в Україні?
38. Що таке організаційні структури інноваційної діяльності?
39. За якими признаками здійснюється класифікація організаційних структур інноваційної діяльності?
40. У чому особливість поведінки щодо інновацій фірм-експерентів, пацієнтів, комутантів і віолентів? Які з них є найпоширенішими в Україні?
41. Які організаційні форми здійснення малого інноваційного бізнесу?
42. Що таке бізнес-інкубатори?
43. Які існують типи венчурних фірм? Чи є чинники що сприятимуть розвитку венчурного підприємництва в Україні.
44. Що таке спін-компанії? Які їх переваги та недоліки?
45. У чому полягає сутність інтеграції науки і виробництва? Які завдання різних форм науково-технічної кооперації в інноваційних процесах?
46. Що таке технопарки? Яка їх роль у забезпеченні сприятливого інноваційного клімату?
47. Що таке технополіси та регіональні науково-технологічні центри і яка їх роль у забезпеченні сприятливого інноваційного клімату?
48. Що таке науково-технічне співробітництво? Які його форми?
49. Яка роль фінансово-промислових груп і холдингових компаній в розвитку інновацій?
50. Які організаційні форми взаємодії науки і виробництва одержали найбільший розвиток в Україні?
51. У чому полягає сутність інноваційної політики підприємства? Які її складові, завдання та принципи формування?
52. У чому полягає сутність стратегічного управління інноваційною діяльністю організації?
53. У чому полягає сутність інноваційних стратегій? Які завдання вирішуються у процесі розробки інноваційної стратегії?
54. Коли застосовується наступальна стратегія, імітаційна стратегія «прямування за лідером»?

55. Як здійснюється вибір інноваційної стратегії?
56. У чому полягає сутність оперативного управління інноваційною діяльністю?
57. З яких елементів складається інноваційне підприємницьке середовище? Яким чином їм можна управляти?
58. Що таке зовнішнє середовище прямої та непрямой дії?
59. Що таке інноваційний потенціал? Які існують підходи до оцінки інноваційного потенціалу організації?
60. Які існують види організаційних структур управління інноваційною діяльністю? Які з них доцільно використовувати у публічному управлінні?
61. Як здійснюється мотивація і стимулювання інноваційної діяльності?
62. У чому полягає сутність інноваційних проєктів? Який їх зміст? Які особливості характерні для інноваційного проєкту?
63. Які типи та види інноваційних проєктів?
64. Як процедура розробки інноваційного проєкту? Які основні етапи розробки та реалізації інноваційного проєкту?
65. У чому полягає сутність управління інноваційним проєктом? Які принципи його організації?
66. Як здійснюється планування інноваційного проєкту? Які плани при цьому розробляються?
67. Які розділи повинен включати інноваційний проєкт будь-якого рівня?
68. Яка сутність та основні цілі управління ризиками в інноваційній діяльності?
69. Які існують специфічні ризики інноваційних проєктів? Які їх причини, види прояву?
70. Чи є чинники дія яких може посилювати або зменшувати ступень ризику?
71. Які існують проблеми аналізу ризиків, що перетинаються?
72. У чому полягає сутність якісних та кількісних методів оцінювання проєктних ризиків?
73. Які методи зниження ризиків інноваційних проєктів?
74. Що таке ефективність інновацій? За якими критеріями та напрямками вона оцінюється?
75. Які види ефекту від реалізації інновацій. За якими показниками вони оцінюються?
76. Які три основні методи експертизи інноваційних проєктів, що фінансуються з бюджету? Які їх переваги та недоліки?
77. Які основні етапи оцінювання ефективності інноваційних проєктів? Які основні показники при цьому використовуються?
78. За якими ознаками класифікуються показники ефективності інноваційних проєктів?
79. Які основні методи кількісного аналізу інноваційних проєктів? Які переваги та недоліки має кожен з них?

80. У чому полягають сутність, завдання та принципи системи фінансування інноваційної діяльності? Які особливості здійснення інноваційної діяльності впливають на її фінансування?

81. Що таке стратегія інвестування? Які етапи її розробки?

82. Які основні форми фінансового забезпечення інноваційної діяльності. Які їх переваги та недоліки?

83. Яка сутність понять «інвестиції» та «інвестиційна діяльність»?

84. У чому полягає необхідність та значущість інвестицій на макро- й макрорівні?

85. За якими ознаками здійснюється класифікація інвестицій?

86. Які є об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності?

87. Хто такий інвестор? Як вони класифікуються за основними ознаками?

88. Яке значення інвестиційної діяльності для підвищення конкурентоздатності підприємства, галузі, національної економіки?

89. Які етапи та умови здійснення інвестиційної діяльності?

90. Що таке інвестиційний ринок та яка його структура? Які елементи інвестиційного ринку підлягають вивченню при аналізі стану інвестиційного ринку?

91. Яким чином вивчається кон'юнктура інвестиційного ринку? Які стадії розвитку кон'юнктури інвестиційного ринку?

92. Які сутність, мету, принципи, завдання та функції інвестиційного менеджменту?

93. Що таке механізм інвестиційного менеджменту та з яких елементів він складається?

94. У чому полягає необхідність і сутність державного регулювання інвестиційної діяльності? Які форми та методи державного регулювання інвестиційної діяльності?

95. Що таке інвестиційний клімат? Які параметри характеризують інвестиційний клімат? Які проблеми у формуванні інвестиційного клімату України?

96. Яка динаміка іноземного інвестування в економіку України? Які напрями, проблеми і перспективи іноземного інвестування в економіку України?

97. Які основні складові інституційного забезпечення підтримки інвестиційної діяльності в Україні?

98. У чому полягає сутність часової вартості грошей? Що таке майбутня та теперішня вартість грошей? Для чого вони визначається?

99. Що таке грошовий потік? Що таке номінальні та реальні грошові потоки? Які методи їх оцінки та сфери застосування в інвестиційних розрахунках?

100. Що таке дисконтування грошових коштів? Чому його необхідно використовувати при проведенні інвестиційних розрахунків?

101. Які показники рівня інфляції та як їх враховують в інвестиційних проєктах?

102. Що таке премія за інфляцію? Які методи її визначення?
103. Що таке інвестиційний ризик? За якими критеріями проводиться класифікація інвестиційних ризиків? Які методи вимірювання інвестиційних ризиків використовуються на практиці?
104. Що таке премія за ризик? Які принципи її розрахунку
105. Що таке ліквідність інвестицій? З якою метою проводиться оцінка ліквідності об'єктів інвестування?
106. Який методичний інструментарій оцінки рівня ліквідності та як його використовувати в інвестиційних розрахунках?
107. Що таке премія за ліквідність і як вона обчислюється?
108. . Що являє собою інвестиційна стратегія та яка її роль у розвитку підприємства?
109. . Які основні види базових інвестиційних стратегій? Як вони залежать від стадії життєвого циклу фірми?
110. Які принципи та основні етапи процесу розроблення інвестиційної стратегії підприємства? Яка загальна схема формування інвестиційної стратегії?
111. Як формуються стратегічні цілі інвестиційної діяльності? Які фактори впливають на їх вибір?
112. Які основні параметри оцінки результативності розробленої інвестиційної стратегії? Які критерії лежать в основі оцінки інвестиційної стратегії підприємства?
113. Що таке конкретизація інвестиційної стратегії підприємства? Як здійснюється оптимізація співвідношення різних форм інвестування за окремими етапами реалізації його інвестиційної стратегії?
114. Які джерела фінансування інвестиційних стратегій?
115. У чому полягає система формування інвестиційної політики підприємства?
116. Які елементи містить система інвестиційного планування?
117. Які існують підходи до оцінки інвестиційної стратегії?
118. У чому полягає сутність та які основні форми реальних інвестицій підприємства?
119. Які основні об'єкти реальних інвестицій?
120. Які вимоги до відбору об'єктів для реального інвестування?
121. Як здійснюється оцінка об'єктів реальних інвестицій?
122. Що таке інвестиційний проєкт? Які існують основні види інвестиційних проєктів? Які вимоги до їх розроблення?
123. Що таке життєвий цикл інвестиційного проєкту? Які його фази?
124. Що таке бізнес-план реального інвестиційного проєкту? Які його основні розділи? Які методичні засади його розробки?
125. Як здійснюється оцінка ефективності реальних інвестиційних проєктів? Які основні методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проєктів?
126. У чому сутність бюджету реального інвестиційного проєкту? Які його види та особливості розробки?

127. Що таке програм реальних інвестицій та які принципи її формування? Які основні етапи формування програми реальних інвестицій на підприємстві?

128. Які методичні підходи до відбору реальних інвестиційних проєктів, що можуть включатися до програми реальних інвестицій підприємства?

129. Які критерії відбору реальних інвестиційних проєктів? У чому сутність оптимізація програми реальних інвестицій підприємства?

130. Як здійснюється фінансування інвестиційного проєкту? Які джерела, методи і способи фінансування інвестиційних проєктів?

131. Охарактеризуйте сутність, особливості та основні етапи процесу управління реальними інвестиціями на підприємстві.

132. Охарактеризуйте сутність та етапи розробки політики управління реальними інвестиціями.

133. Охарактеризуйте систему управління інвестиційним проєктом. Які існують організаційні структури управління інвестиційними проєктами?

134. Які існують методи управління проєктом?

135. Що таке фінансові інвестиції?

136. Що включає управління фінансовими інвестиціями підприємства? У чому його відмінність від інших форм управління?

137. Які є основні форми фінансових інвестицій підприємства?

138. Що таке цінні папери? Які існують види цінних паперів? У чому відмінність їх інвестиційних якостей?

139. Які існують основні моделі оцінювання реальної вартості окремих видів фінансових інструментів інвестування?

140. Що таке портфель фінансових інвестицій підприємства? Які існують типи портфелів фінансових інвестицій?

141. Яка мета і завдання управління формуванням портфеля фінансових інвестицій підприємства?

142. Які принципи і послідовність здійснення процесу формування портфеля фінансових інвестицій підприємства?

143. У чому полягають особливості відбору інструментів інвестування до портфеля фінансових інвестицій? Які моделі оцінювання реальної вартості окремих видів фінансових інструментів інвестування?

144. Які існують методичні підходи до мінімізації ризиків портфеля інвестицій?

145. Як здійснюється загальна оцінка сформованого портфеля інвестицій підприємства за критеріями дохідності, ризику та ліквідності?

146. У чому полягає оперативне управління фінансовими інвестиціями? Які принципи та параметри оперативного управління портфелем фінансових інвестицій підприємства?

147. Які основні фактори впливу на ефективність фінансових інвестицій та методи їх оцінки?

148. Як здійснюється організація системи моніторингу ефективності портфеля фінансових інвестицій?

149. Який алгоритм обґрунтування управлінських рішень щодо реконструкції портфеля фінансових інвестицій, ефективних форм реінвестування капіталу?

150. Що таке інвестиційні ресурси підприємства? За якими ознаками класифікуються інвестиційні ресурси підприємства? Які принципи формування інвестиційних ресурсів підприємства?

151. Які існують форми залучення інвестиційних ресурсів? Які переваги та недоліки кожної форми?

152. Що таке політика формування інвестиційних ресурсів? Які завдання та основні етапи її розробки?

153. Які методичні засади розробки політики формування інвестиційних ресурсів?

154. Яка існує методика визначення загальної потреби в інвестиційних ресурсах? У чому полягають особливості розрахунку потреби в інвестиційних ресурсах підприємства для здійснення реальних та фінансових інвестицій?

155. Які є внутрішні та зовнішні джерела інвестиційних ресурсів підприємства? Які переваги та недоліки кожного?

156. Які основні фактори впливають на вибір джерел фінансування інвестицій?

157. Які існують методи оптимізації структури джерел формування інвестиційних ресурсів за формами залучення і видами?

158. Як здійснюється вибір системи, схеми та джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства?

159. Які є моделі визначення вартості капіталу за формами залучення і видами?

160. Які є форми державного фінансування інноваційної та інвестиційної діяльності? Які їх переваги та недоліки?

161. Які є джерела самофінансування інноваційної та інвестиційної діяльності. Які їх переваги та недоліки?

162. У чому сутність кредитування інноваційної та інвестиційної діяльності? Які існують форми кредитування? Які їх переваги та недоліки?

163. Що таке лізинг, форфейтинг та франчайзинг? Яка їх роль у розвитку інноваційної діяльності та формуванні інвестиційних ресурсів?

164. Яка роль венчурного капіталу в розвитку інноваційної діяльності?

165. Які джерела венчурного фінансування?

166. Яка роль пенсійних та страхових фондів у венчурному фінансуванні?

167. Хто такі «ангели бізнесу»?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ

1. Новація - це:

а) продукт інтелектуальної діяльності людей, оформлений результатом фундаментальних, прикладних чи експериментальних досліджень у будь-якій сфері людської діяльності, спрямований на підвищення її ефективності.

б) встановлення невідомих раніше об'єктивних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу;

в) кінцевий результат інноваційної діяльності, що знайшов втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового або удосконаленого технологічного процесу, що використовується в практичній діяльності або в новому підході до соціальних послуг;

г) сукупність авторських та інших прав на результат інтелектуальної діяльності.

2. Інновація - це:

а) продукт інтелектуальної діяльності людей, оформлений результатом фундаментальних, прикладних чи експериментальних досліджень у будь-якій сфері людської діяльності, спрямований на підвищення її ефективності.

б) встановлення невідомих раніше об'єктивних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу;

в) кінцевий результат інноваційної діяльності, що знайшов втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового або удосконаленого технологічного процесу, що використовується в практичній діяльності або в новому підході до соціальних послуг;

г) сукупність авторських та інших прав на результат інтелектуальної діяльності.

3. Життєвий цикл інновацій — це:

а) проміжок часу від створення до поширення новації;

б) проміжок часу від зародження ідеї, створення новинки та її практичного використання до моменту зняття з виробництва;

в) проміжок часу від зародження ідеї до створення нововведення;

г) проміжок часу, на протязі якого існує попит на продукт, в якому втілена дана інновація.

4. «Технологічний розрив» характеризує:

а) розбіжності у потенціалах нової та старої технологій;

б) розбіжності в ефективності нової та старої технологій;

в) обсяг коштів, необхідних для вкладання у нову технологію з метою досягнення нею результативності, яку має нині стара технологія;

г) всі наведені вище відповіді правильні;

д) правильні відповіді а) і б).

5. Термін «інновація» запровадив:

а) К. Маркс;

б) Х. Кларк;

в) Й. Шумпетер;

г) М. Туган-Барановський;

д) Ф.-А. Хайєк.

6. Інноваційна діяльність – це:

- а) діяльність, пов'язана з науково-технічними розробками;
- б) діяльність, спрямована на управління науково-технічним потенціалом фірми;
- в) робота з розробки, підготовки і переходу на новий продукт;
- г) процес впровадження у виробництво нового продукту (послуги).

7. Сферу інноваційної діяльності формують:

- а) ринок новацій, ринок капіталу, ринок чистої конкуренції нововведень та інноваційна інфраструктура;
- б) сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності;
- в) науково-дослідні інститути; фінансово-кредитні установи, зони інтенсивного науково-технічного розвитку;
- г) науково-дослідницькі, проектні, науково-технічні колективи, підрозділи, лабораторії, окремі новатори, учені.

8. Виберіть правильний послідовний перелік стадій інноваційного процесу:

- а) виникнення ідеї, фундаментальні дослідження, прикладні дослідження, технічні розробки, масове виробництво, споживання;
- б) прикладні дослідження, дослідне виробництво, масове виробництво, дослідно-конструкторські розробки, техніко-економічний аналіз споживання;
- в) дослідне виробництво, дослідно-конструкторські розробки, техніко-економічний аналіз, планування, масове виробництво, споживання;
- г) планування, масове виробництво, дослідне виробництво, фундаментальні дослідження.

9. Дифузія інновацій – це:

- а) швидкість руху інноваційної ідеї;
- б) процес, за допомогою якого нововведення передаються по комунікаційним каналам між членами соціальної системи в часі;
- в) інформаційний процес руху інноваційної ідеї;
- г) передача інноваційних розробок за кордон.

10. Вкажіть правильне визначення: «Інноваційний менеджмент як система — це...»

- а) сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових методів управління інноваційною діяльністю організації з метою оптимізації її стратегії;
- б) сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів управління інноваційною діяльністю організації з метою скорочення витрат виробництва і збуту;
- в) сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів, методів і форм управління інноваційною діяльністю організації з метою оптимізації економічних результатів її господарської діяльності;
- г) правильні відповіді а) і б).

11. Державна інноваційна політика – це:

а) сукупність науково-технічних, виробничих, фінансово-збутових та інших заходів, пов'язаних з виробництвом та просуванням на ринок нової продукції;

б) політика, яка пов'язана з вибором пріоритетів у науці й техніці;

в) регулювання інноваційної діяльності на рівні держави.

12. Метою державної інноваційної політики є:

а) формування сприятливого соціально-економічного середовища для створення та запровадження інновацій, ініціювання та регулювання інноваційних процесів в державі;

б) стимулювання інновацій шляхом стримування конкуренції, застосування фінансових санкцій;

в) ініціювання та вплив на відбір і реалізацію продуктових і процесних інновацій;

г) сприяння технічному переоснащенню традиційних галузей, згорання нерентабельних виробництв.

13. Пільгове оподаткування інноваційної діяльності відноситься до елементів впливу:

а) прямого;

б) комбінованого;

в) непрямого;

г) прямого та непрямого.

14. До непрямих методів підтримки інноваційного підприємництва відносять:

а) моральна підтримка через вручення новаторам державних нагород;

б) організація мережі консалтингових центрів;

в) бюджетне фінансування інноваційних проектів;

г) пільгове оподаткування прибутку.

15. Сутність методів прямого регулювання інноваційної діяльності полягає в тому, що:

а) держава бере на себе ініціативу у виборі пріоритетів науково-технічного розвитку, фінансування та стимулювання розроблення важливих національних інноваційних програм;

б) створюються економічні та правові умови для прискорення інноваційного розвитку для окремих регіонів та галузей розвитку науки і техніки;

в) стимулюється діяльність спеціалізованих науково-дослідних організацій, які займаються впровадженням інновацій;

г) встановлюється пріоритет інновацій над традиційним виробництвом, який передбачає визнання за наукою провідної ролі в системі продуктивних сил.

16. Фірми, що спеціалізуються на створенні нових чи радикально змінених старих сегментів ринку, — це:

а) експлеренти;

б) комутанти;

в) патієнти;

г) віоленти.

17. Малі підприємства у технологічно прогресивних галузях економіки, що спеціалізуються у сферах наукових досліджень, розробок, створення і впровадження інновацій, організація яких пов'язана з підвищеним ризиком, — це:

- а) венчурні фірми;
- б) комп'ютерні фірми;
- в) проектно-цільові фірми;
- г) мережеві фірми

18. Які з перелічених послуг не надаються «бізнес-інкубаторами»:

- а) оренда приміщень;
- б) маркетингові послуги;
- в) інформаційні послуги;
- г) виробничі послуги.

19. Угода між корпораціями в межах стратегічного альянсу про довгостроковий та двосторонній обмін взаємодоповнюючими технологіями, інформацією і «ноу-хау» називається:

- а) спільна науково-технічна і виробнича діяльність;
- б) консорціум;
- в) спільне підприємство;
- г) асоціація.

20. Організація, для якої дослідження та розробки становлять основний вид діяльності, має назву:

- а) фінансово-промислова група;
- б) бізнес-інкубатор;
- в) технопарк;
- г) наукова організація.

21. Складова стратегічного управління, яка визначає цілі і умови здійснення інноваційної діяльності підприємства, спрямованої на забезпечення його конкурентоспроможності і оптимальне використання наявного виробничого потенціалу, — це:

- а) інноваційна стратегія;
- б) інноваційна політика;
- в) стратегічне планування;
- г) конкурентна стратегія;
- д) виробнича стратегія.

22. Стратегія, що пов'язана з прагненням фірми досягти лідерства на ринку шляхом створення та впровадження нових продуктів, — це стратегія:

- а) помірна наступальна;
- б) активна наступальна;
- в) захисна;
- г) стратегія оперативного реагування.

23. Стратегія, заснована на придбанні ліцензій чи інших об'єктів інтелектуальної власності у фірм, що їх створили, — це стратегія:

- а) наступальна;
- б) захисна;
- в) імітаційна;
- г) стратегія «ринкової ніші».

24. Стратегічне управління інноваційною діяльністю включає:

- а) розроблення планів і програм інноваційної діяльності;
- б) обґрунтування проектів створення нових продуктів;
- в) розроблення ефективних організаційних форм управління реалізацією інноваційних проектів;
- г) усі відповіді правильні.

25. Оперативне управління інноваційною діяльністю не включає:

- а) складання календарних планів-графіків виконання робіт;
- б) контролювання реалізації завдань інноваційної діяльності;
- в) розроблення коригуючих заходів у процесі реалізації інноваційних завдань;
- г) оцінювання альтернативних інноваційних проектів та прийняття рішення щодо вибору кращого з них для реалізації цілей та завдань фірми.

26. Тип інноваційної політики, спрямований на піонерне впровадження радикальних інновацій, створених фірмою – це:

- а) революційний тип;
- б) опортуністичний тип;
- в) наступально-ризиковий тип;
- г) наступальний тип.

27. Інноваційний проект – це:

- а) план довгострокових фінансових укладень;
- б) бізнес-план;
- в) програма дій з використання фінансових ресурсів;
- г) завдання з визначеними вихідними даними і плановими результатами (цілями), що зумовлюють засіб його вирішення.

28. Скільки фаз включає проектний цикл?

- а) чотири фази: початкову, підготовки, реалізації та завершення;
- б) три фази: початкову, підготовки та реалізації;
- в) п'ять фаз: початкову, підготовки, реалізації, завершення та підведення підсумків роботи.

29 Назвіть головні функції проектного менеджменту.

- а) стратегічне планування та стратегічний контроль;
- б) планування, організація, оперативне управління, проектний контроль;
- в) пошук керівника проекту та необхідних ресурсів для його виконання.

30. До етапів управління інноваційним проектом не відносяться:

- а) початок і побудова проекту;
- б) поточне управління й узгодження;
- в) криза проекту;
- г) оцінка проекту.

31. Бізнес-план може розроблятися з метою:

- а) моделювання системи управління фірмою;
- б) подання до місцевих органів влади;
- в) розвитку управлінських можливостей підприємця;
- г) зацікавлення інвесторів.

32. Метод ухилення від ризиків базується на:

- а) утворенні спеціального фонду;
- б) поділі інвестицій на різні інноваційні проекти;
- в) розподілі ризиків між учасниками інноваційного проекту;
- г) відхиленні інноваційного проекту у випадку виявлення ризикових

умов.

33. Загальним принципом оцінювання ефективності є:

- а) економічний ефект;
- б) зіставлення ефекту і витрат;
- в) інтегральний ефект;
- г) дисконтна ставка.

34. Науково-технічний ефект характеризують наступні фактори:

- а) освітленість, шум, вібрація;
- б) обсяг виробництва і споживання ресурсів;
- в) новизна, простота, корисність, естетичність, компактність;
- г) фінансові показники.

35. Чистий дисконтований доход або інтегральний ефект – це:

- а) норма дисконту, за якою доходи дорівнюють витратам;
- б) відношення приведених доходів до приведених на цю ж дату інноваційних витрат;
- в) різниця результатів і інноваційних витрат за розрахунковий період, приведених до одного року;
- г) усі відповіді вірні.

36. Індекс рентабельності інновації визначають відношенням:

- а) приведених доходів до приведених на цю ж дату інноваційних витрат;
- б) коефіцієнта дисконтування до коефіцієнта накопичення;
- в) економічного ефекту до витрат;
- г) розрахункового ефекту до реального.

37. До способів фінансування інноваційних програм належить (визначить найбільш повно наведені критерії):

- а) самофінансування;
- б) використання позикових і залучених коштів;
- в) державний бюджет;
- г) самофінансування, використання позикових і залучених коштів.

38. Позабюджетні форми підтримування інноваційної діяльності включають:

- а) державний правовий захист;
- б) створення державою пільг інноваторам;
- в) створення системи регіональних позабюджетних фондів;
- г) усі попередні відповіді вірні.

39. Інвестиційний менеджмент це:

- а) процес управління всіма аспектами інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва;
- б) процес вкладення різних ресурсів з метою отримання економічного ефекту або іншого запланованого результату;
- в) обидві відповіді вірні;
- г) не має вірної відповіді

40. Головною метою інвестиційного менеджменту є:

- а) найефективніше виконання інвестиційної стратегії підприємства протягом усього бізнес-процесу;
- б) забезпечення формування достатнього об'єму інвестиційних ресурсів;
- в) орієнтація на стратегічні цілі розвитку підприємства;
- г) формування інвестиційного портфеля.

41. З'ясуйте, який інвестор ставить за мету отримання високого поточного доходу при вкладанні капіталу у різні фінансові інструменти:

- а) інституціональний;
- б) стратегічний;
- в) портфельний;
- г) індивідуальний.

42. Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату здійснюється через:

- а) податкові пільги, податкові канікули, пільгові кредити;
- б) державні субсидії, пільгові кредити, податкові пільги, заохочення до створення підприємств з іноземними інвестиціями;
- в) митну політику та державні субсидії;
- г) податкову політику та пільгові кредити.

43. Визначте, які заходи держави сприяють активізації інвестиційної діяльності:

- а) впровадження нового прогресивного порядку визначення амортизації з більш широким використанням прискореної амортизації основних засобів;
- б) підвищення ставки податку на прибуток, запровадження нових видів податків для підприємств-інвесторів;
- в) підвищення відсоткових ставок за користування довгостроковими кредитами банків;
- г) підвищення норми банківських резервів.

44. Укажіть, як називається сума вкладених коштів, на яку вони перетворюються за певний період часу з урахуванням очікуваної ставки відсотка:

- а) сьогоdnішня вартість;
- б) теперішня вартість;
- в) приведена вартість;
- г) майбутня вартість.

45. З'ясуйте, що таке грошовий потік:

- а) сума, що надходить від реалізації продукції (послуг);
- б) прибуток (виторг із вирахуванням витрат);
- в) чистий прибуток з урахуванням амортизації;
- г) капітальні витрати на створення основних засобів.

46. Укажіть правильне визначення поняття «дисконтування»:

- а) процес розрахунку майбутньої вартості інвестованих коштів;
- б) розрахунок потоку платежів на вкладений капітал, який має чітко визначений період нарахування відсотків і кінцевий строк повернення основної суми грошей;
- в) фінансова операція, що передбачає щорічний внесок грошових коштів задля винагороди в майбутньому;
- г) процес приведення майбутньої вартості грошей до їх теперішньої вартості шляхом зменшення на суму нарахованих відсотків.

47. Зниження рівня ризику, пов'язаного із фінансовим інвестуванням, забезпечується:

- а) розподілом ризику між учасниками проекту (передача частини ризику співвиконавцям);
- б) страхуванням, хеджуванням і диверсифікацією фінансових вкладень;
- в) резервуванням коштів на випадок непередбачуваних витрат;
- г) укладанням гарантійних угод на поставку обладнання.

48. Оберіть найменш ліквідні активи:

- а) депозитні внески до запитання;
- б) цінні папери;
- в) строкові депозитні внески;
- г) основні засоби.

49. Визначте, характеристикою якого поняття є вибір найбільш ефективних шляхів досягнення сформованих довгострокових цілей інвестиційної діяльності:

- а) «інвестиційний проект»;
- б) «інвестиційний аналіз»;
- в) «інвестиційне планування»;
- г) «інвестиційна стратегія».

50. Укажіть, у чому відображено основні цілі інвестиційної стратегії підприємства:

- а) фінансовому плані підприємства;
- б) бізнес-плані інвестиційного проекту;
- в) відповідних критеріальних показниках;
- г) статуті підприємства

51. Оберіть правильне визначення поняття «стратегічні цілі інвестиційної діяльності»:

- а) вибір найбільш сприятливих та ефективних шляхів досягнення сформованих цілей інвестиційної діяльності підприємства;
- б) подані у формалізованому вигляді бажані параметри інвестиційної позиції підприємства, що дають змогу спрямовувати цю діяльність у довгостроковій перспективі та оцінювати її результати;

в) усі види грошових та інших активів, залучених для здійснення вкладень в об'єкти реального та фінансового інвестування;

г) орієнтири підприємства у реалізації проектів реальних і фінансових інвестицій.

52. Укажіть правильне визначення поняття «інвестиційна стратегія підприємства»:

а) найзагальніші підходи до організації та здійснення інвестиційної діяльності підприємства, а не окремі плани;

б) вибір найефективніших шляхів досягнення сформованих цілей інвестиційної діяльності підприємства;

в) вибір найефективніших шляхів досягнення поставлених завдань інвестиційної діяльності підприємства;

г) сукупність цільових стратегій діяльності підприємства на ринку.

53. Укажіть види інвестиційної стратегії залежно від способів забезпечення бажаних параметрів інвестиційної діяльності:

а) загальна та допоміжні інвестиційні стратегії;

б) стратегія реального, фінансового та інноваційного інвестування;

в) стратегія концентрованого, диверсифікованого та інтегрованого розвитку;

г) стратегія стійкого зростання інвестиційної діяльності, стратегія підтримки інвестиційної діяльності, стратегія подолання нестійкості.

54. Інвестиційна операція, пов'язана з перетворенням виробничого процесу на основі сучасних науково-технічних досягнень, що здійснюється згідно із комплексним планом і спрямована на збільшення виробничого потенціалу підприємства, відповідає наступній формі реального інвестування:

а) придбання цілісного майнового комплексу;

б) модернізація;

в) реконструкція;

г) відновлення устаткування;

д) інноваційне інвестування в нематеріальні активи.

55. Зазначте, чи відповідають елементи поточних витрат за інвестиційним проектом переліку елементів витрат на виробництво (сировина, матеріали, паливо, зарплата, амортизація тощо):

а) так;

б) ні;

в) частково.

56. До капітальних витрат проекту належать:

а) сировина і матеріали;

б) витрати на придбання будівель та устаткування;

в) амортизація основних фондів;

г) оплата праці.

57. Укажіть напрям інвестування, у разі якого фінансування реальних інвестиційних проектів здійснюють за методом акціонування:

- а) реалізація проектів реального інвестування з високим рівнем дохідності;
- б) реалізація невеликих проектів реальних інвестицій;
- в) мінімізація рівня інвестиційних ризиків, що супроводжують реалізацію проекту реальних інвестицій;
- г) галузева та регіональна диверсифікація.

58. *Визначте схему фінансування, яку доцільно обрати підприємству, якщо воно передбачає реалізувати довгостроковий проект реальних інвестицій з високим рівнем дохідності:*

- а) емісія власних боргових цінних паперів;
- б) кредитне фінансування;
- в) емісія власних пайових цінних паперів;
- г) придбання цілісного майнового комплексу.

59. *Цілеспрямована сформована сукупність фінансових інструментів, призначених для здійснення фінансового інвестування — це:*

- а) інвестиційна програма;
- б) інвестиційний портфель;
- в) інвестиційна стратегія;
- г) інвестиційна політика.

60. *Інвестиційний портфель, сформований за критерієм максимізації рівня інвестиційного прибутку в поточному періоді поза залежністю від темпів приросту інвестованого капіталу в довгостроковій перспективі — це:*

- а) портфель доходу;
- б) портфель зростання;
- в) агресивний портфель;
- г) консервативний портфель.

61. *Юридична особа, яка від свого імені випускає цінні папери й повинна виконувати зобов'язання, що випливають із умов їхнього випуску — це:*

- а) інвестор;
- б) кредитор;
- в) емітент;
- г) підрядник.

62. *Акція, що забезпечує стабільний дохід у вигляді заздалегідь обговореного розміру дивідендів:*

- а) проста акція;
- б) привілейована акція;
- в) усі види акцій.

63. *Цінний папір, що свідчить про внесення її власником коштів і підтверджує обов'язок емітента відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного папера й передбачений у ньому строк з виплатою фіксованого відсотка — це:*

- а) проста акція;

- б) привілейована акція;
- в) облігація;
- г) інвестиційний сертифікат.

64. Інвестиційні ресурси підприємства — це:

- а) усі види грошових та інших активів, що залучаються для здійснення вкладень в об'єкти інвестування;
- б) кошти підприємства, що залучаються для здійснення вкладень в об'єкти інвестування;
- в) власні кошти підприємства, що залучаються для здійснення вкладень в об'єкти інвестування;
- г) власні кошти підприємства та позикові ресурси, що залучаються для здійснення вкладень в об'єкти інвестування.

65. Усі види грошових та інших активів підприємства, які можуть бути використані для здійснення інвестиційної діяльності називають:

- а) фінансові ресурси;
- б) інвестиційні ресурси;
- в) джерела фінансування інвестицій;
- г) форми фінансового забезпечення капіталовкладень.

66. Діяльність щодо надання фінансової підтримки, сума якої не підлягає оподаткуванню є:

- а) субсидіювання;
- б) спонсорство;
- в) донорство;
- г) надання грантів.

67. Різновид лізингу, коли лізингова фірма купує за готівку комплект устаткування у фірми-виробника, а потім продає його назад цій же фірмі на виплат відомий під назвищ:

- а) фінансовий лізинг;
- б) інвестиційний лізинг;
- в) мокрий лізинг;
- г) зворотній лізинг;
- д) чистий лізинг;
- с) оперативний лізинг.

68. Якщо об'єктом орендних відносин є високотехнологічне обладнання, а термін користування ним становить 2 місяці, то йдеться про:

- а) лізинг;
- б) селенг;
- в) рейтинг;
- г) хайринг.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поясніть чим відрізняється тип розвитку від шляху розвитку. Охарактеризуйте існуючі типи та шляхи розвитку.

2. Поясніть сутність технологічного укладу. Охарактеризуйте технологічні уклади що існували в історії людства.
3. Назвіть терміни що використовують для характеристики нового, шостого технологічного укладу. Порівняйте їх. Який з них, на Вашу думку, найбільш повно розкриває сутність сучасного розвитку?
4. Дайте визначення поняттям «новація», «нововведення», «інновація», «винахід», «відкриття», поясніть їх відмінність і наведіть приклади.
5. Охарактеризуйте сутність, мету та принципи класифікації інновацій. Наведіть класифікацію інновацій за різними ознаками.
6. Охарактеризуйте теорії інноваційного розвитку та їх сучасні концепції.
7. Розкрийте сутність інноваційної діяльності в організації та визначте її об'єкти, суб'єкти, види та способи організації.
8. Назвіть та охарактеризуйте чинники, що сприяють інноваційній діяльності, або стримують її. Наведіть приклади.
9. Охарактеризуйте ринковий механізм та інфраструктуру інноваційної діяльності.
10. Охарактеризуйте зміст і структуру інноваційного процесу. Визначте які чинники впливають на інноваційний процес.
11. Охарактеризуйте інноваційний менеджмент як сукупність принципів, методів і форм управління інноваційними процесами та інноваційною.
12. Охарактеризуйте роль держави у забезпеченні інноваційних процесів.
13. Охарактеризуйте основні принципи, методи та інструменти державного регулювання інноваційної діяльності в Україні
14. Надайте загальну характеристику організаційних форм інноваційної діяльності. Сутність наукової діяльності.
15. Визначте ринкові суб'єкти інноваційної діяльності. Охарактеризуйте поведінку щодо інновацій фірм-експлерентів, патентів, комутантів і віолентів. Які з них є найпоширенішими в Україні?
16. Охарактеризуйте сутність, призначення, типи бізнес-інкубаторів. Чи перспективними є бізнес-інкубатори в Україні і чому?
17. Охарактеризуйте типи венчурних фірм та вкажіть чинники, сприятливі для розвитку венчурного підприємництва в Україні.
18. Охарактеризуйте сутність та організаційні форми інтеграції науки і виробництва.
19. Охарактеризуйте сутність та організаційні форми міжнародної науково-технічної кооперації.
20. Охарактеризуйте сутність інноваційної політики підприємства. Визначте її складові, завдання та принципи формування.
21. Поясніть сутність стратегічного управління інноваційною діяльністю організації та охарактеризуйте основні типи інноваційних стратегій
22. Охарактеризуйте оперативне управління інноваційною діяльністю.

23. Охарактеризуйте види організаційних структур управління інноваційною діяльністю. Яки з них доцільно використовувати у публічному управлінні?

24. Охарактеризуйте сутність, структуру і типологію інноваційного проєкту.

25. Охарактеризуйте процедуру розробки інноваційного проєкту.

26. Охарактеризуйте управління інноваційним проєктом, його сутність, принципи та організацію.

27. Охарактеризуйте систему планів що використовуються в управлінні інноваційними проєктами та поясніть їх специфіку

28. Визначте сутність, основні цілі та методи управління ризиками в процесі реалізації інноваційного проєкту.

29. Ефективність інновацій: поняття, особливості реалізації, види ефекту від реалізації інновацій.

30. Охарактеризуйте сутність, завдання, принципи системи фінансування інноваційної діяльності.

31. Визначте сутність стратегії інвестування. Охарактеризуйте етапи її розробки.

32. Охарактеризуйте джерела фінансових ресурсів для інноваційної діяльності, наведіть їх класифікацію.

33. Охарактеризуйте сутність, види та джерела інвестицій. Наведіть їх класифікацію.

34. Охарактеризуйте сутність інвестиційної діяльності. Визначте та охарактеризуйте її об'єкти та суб'єкти. Наведіть їх класифікацію

35. Охарактеризуйте інвестиційний ринок, його структуру та елементи. Дайте характеристику стадій розвитку кон'юнктури інвестиційного ринку.

36. Розкрийте сутність, мету, принципи, завдання та функції інвестиційного менеджменту.

37. Охарактеризуйте роль держави у забезпеченні інвестиційної діяльності. Визначте основні принципи державного регулювання інноваційної діяльності в світі та в Україні.

38. Охарактеризуйте методи та інструменти державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні, їх переваги та недоліки.

39. Охарактеризуйте концепцію оцінки вартості грошей у часі.

40. Поясніть чому необхідно враховувати інфляцію при оцінці ефективності інвестиційних вкладень. Охарактеризуйте методику врахування фактору інфляції при формуванні необхідного рівня дохідності інвестицій.

41. Охарактеризуйте фактор ризику та методику його врахування в інвестиційній діяльності.

42. Охарактеризуйте фактор ліквідності та методику його врахування в інвестиційній діяльності.

43. Охарактеризуйте сутність інвестиційної стратегії. Визначте та охарактеризуйте принципи та основні етапи процесу розроблення інвестиційної стратегії підприємства.

44. Охарактеризуйте основні параметри оцінки результативності розробленої інвестиційної стратегії.
45. Охарактеризуйте систему формування інвестиційної політики підприємства в межах його загальної інвестиційної стратегії.
46. Охарактеризуйте систему та методи інвестиційного планування.
47. Визначте та охарактеризуйте сутність, основні форми та об'єкти реальних інвестицій підприємства.
48. Охарактеризуйте програму реальних інвестицій, принципи її формування.
49. Охарактеризуйте сутність, основні види, етапи розробки та реалізації інвестиційного проекту.
50. Охарактеризуйте бізнес-план реального інвестиційного проекту, його основні розділи, методичні засади розробки.
51. Охарактеризуйте сутність, особливості та основні етапи процесу управління реальними інвестиціями на підприємстві.
52. Охарактеризуйте сутність та етапи розробки політики управління реальними інвестиціями.
53. Охарактеризуйте організаційні структури управління інвестиційними проектами?
54. Охарактеризуйте методи управління проектом.
55. Визначте сутність особливості та форми здійснення фінансових інвестицій. Надайте характеристику фінансових інструментів інвестування.
56. Цінні папери: сутність та види. Моделі оцінювання реальної вартості окремих видів фінансових інструментів інвестування.
57. Визначте сутність портфелю фінансових інвестицій підприємства. Охарактеризуйте типи портфелів фінансових інвестицій.
58. Охарактеризуйте принципи і послідовність здійснення процесу формування портфеля фінансових інвестицій підприємства. Визначте особливості відбору інструментів інвестування до портфеля фінансових інвестицій.
59. Охарактеризуйте сутність, мету і завдання управління портфелем фінансових інвестицій підприємства.
60. Охарактеризуйте поняття інвестиційних ресурсів підприємства, їх класифікацію та форми залучення .
61. Охарактеризуйте політику формування інвестиційних ресурсів, її завдання та основні етапи розробки.
62. Наведіть методичні засади розробки політики формування інвестиційних ресурсів. Охарактеризуйте методику визначення загальної потреби в інвестиційних ресурсах.
63. Наведіть та охарактеризуйте джерела та методи фінансування інвестицій.
64. Визначте та охарактеризуйте джерела фінансової підтримки інноваційної діяльності.
65. Охарактеризуйте форми державного фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності. Проаналізуйте їх переваги та недоліки.

66. Охарактеризуйте сутність, джерела самофінансування інвестиційної та інноваційної діяльності. Проаналізуйте їх переваги та недоліки.

67. Охарактеризуйте сутність кредитування інвестиційної та інноваційної діяльності. Наведіть існуючі форми кредитування. Проаналізуйте їх переваги та недоліки.

68. Охарактеризуйте лізинг, форфейтинг та франчайзинг як сучасні форми довгострокового кредитування. Визначте їх роль у розвитку інноваційної діяльності?

69. Охарактеризуйте сутність венчурного капіталу та його роль у розвитку інноваційної діяльності. Визначте джерела венчурного фінансування.

70. Визначте роль пенсійних та страхових фондів у венчурному фінансуванні.

71. Хто такі «ангели бізнесу»? Визначте їх роль у розвитку інноваційної діяльності.

72. Охарактеризуйте методи оптимізації структури джерел формування інвестиційних ресурсів за формами залучення і видами.

73. Визначте основні фактори що впливають на вибір джерел фінансування інвестицій. Охарактеризуйте їх.

74. Охарактеризуйте процес вибору системи, схеми та джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства.

75. Охарактеризуйте моделі визначення вартості капіталу за формами залучення і видами.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні завдання	0 балів	Здобувач не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем; не володіє навчальним матеріалом, не розуміє змісту теоретичних питань, ніколи не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; відповідь на запитання невпевнена, хаотична або відсутня, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел
	1 бал	Відповіді на запитання майже повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання але припускає 1-2 помилки у визначеннях, які сам же виправляє; мають місце деякі недоліки у послідовності, логічності чи аргументованості відповіді, демонструє вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати, проте подекуди може припускатися незначних помилок, показує недостатні знання літературних джерел.
	2 бали	Здобувач активно працює на практичному занятті. Вільно володіє програмним матеріалом, демонструє розуміння та засвоєння матеріалу, набуті навички та вміння самостійно опрацьовувати матеріал, вести пошук необхідної наукової інформації, ставити і розв'язувати наукові проблеми, розмірковувати, робити власні висновки. Вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми, теми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; активно, дуже добре працює в парі/групі/команді; здатний публічно представити матеріал у вигляді презентації, відповідей на запитання тощо. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання. .
Самостійна робота	0 балів	Здобувач не виконує практичні завдання і домашню/самостійну роботу. Не працює з літературою
	1 бал	Здобувач виконує більшість видів практичних завдань і домашньої/самостійної роботи. Виконання завдань характеризується повнотою з декількома помилками суттєвого характеру.
	2 бали	Здобувач виконує всі види практичних завдань і домашньої/самостійної роботи. Вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань, успішно, комплексно вирішує поставлені завдання. Виконання завдань характеризується повнотою з декількома помилками не суттєвого характеру
	3 бали	Здобувач виконує всі види практичних завдань і домашньої/самостійної роботи. Вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань. Бездоганно, творчо розв'язує типові, комбіновані й нестандартні задачі різними способами, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат Вміє самостійно опрацьовувати матеріал, вести пошук необхідної

		наукової інформації, зокрема й електронної, аналізувати й передавати її.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (доповідь-презентація)	0 балів	Доповідь не якісна, тема не розкрита, не вірно визначені об'єкт, предмет і гіпотеза дослідження, метод не відповідає тематиці та поставленій задачі, теоретичний аналіз відсутній, автор(ка) не в змозі презентувати матеріал в аудиторії. Презентація не зараховується тому що є плагіатом або запозичена з мережі Інтернет
	1-2 бали	Доповідь не дуже якісна, не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, або вони взагалі відсутні, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу, її оформлення не відповідає вимогам. Презентація виконана самостійно, проте автор(ка) не може презентувати матеріал в аудиторії, не може відповісти на питання від аудиторії.
	3-4 бали	Доповідь задовільна, загалом відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, частина значимої інформації відсутня. Презентація виконана самостійно але інформація на слайдах надана без покликань. Матеріал фрагментований. Автор(ка) не впевнено презентує матеріал в аудиторії, губиться у відповідях на питання від аудиторії.
	5-6 балів	Доповідь якісна із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, але усно автор(ка) пояснює матеріал впевнено виправляється, змістовний матеріал представлений гідно, у висновку сформульовані самостійні висновки, які містять незначні огріхи, тема розкрита загалом, робота відповідає обсягу, інформація на слайдах подана з покликанням на джерела, гідно оформлені і актуальна. Презентація виконана самостійно, автор(ка) може презентувати матеріал в аудиторії але не впевнено відповідає на питання від аудиторії
	7-8 балів	Доповідь якісна, актуальність теми повністю розкрита із зазначенням невіршених раніше аспектів, правильно визначені об'єкт і предмет власного дослідження, метод відповідає тематиці та поставленій задачі, теоретичний аналіз ґрунтовний та самостійний, автор(ка) без перешкод презентує матеріал, зміст презентації представлений гідно, без перевантаження слайдів текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні ґрунтовні висновки, які підкріплені фактичними доказами, робота відповідає обсягу, інформація на слайдах подана переважно схематично із використанням самостійно розроблених малюнків, графіків, містить покликання на джерела, гідно оформлені і актуальні. Презентація виконана самостійно із елементами новизни та оригінальності, оформлення відповідає вимогам, автор(ка) вільно презентує матеріал в аудиторії але впевнено відповідає на питання від аудиторії

		але подекуди може припускатися незначних помилок
	9-10 балів	Доповідь якісна, актуальність теми повністю розкрита із зазначенням невирішених раніше аспектів, правильно визначені об'єкт і предмет, гіпотеза дослідження, метод відповідає тематиці та поставленій задачі, теоретичний аналіз ґрунтовний та самостійний, автор(ка) вільно презентує матеріал в аудиторії, впевнено відповідає на питання від аудиторії. Презентація виконана самостійно та оригінально, оформлення відповідає всім вимогам. Зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні ґрунтовні судження, підкріплені фактичними доказами та розрахунками, робота відповідає обсягу, інформація на слайдах подана переважно схематично із використанням самостійно розроблених малюнків, графіків, містить покликання на джерела, гідно оформлені і актуальні
Письмова робота	0	Здобувач менше ніж на 30% завдань надав правильну відповідь – не достатній рівень знань
	1	Здобувач не менше ніж на 30% завдань надав правильну відповідь – початковий рівень знань
	2	Здобувач не менше ніж на 50% завдань надав правильну відповідь – початковий рівень знань
	3	Здобувач на 51% - 70% завдань надав правильну відповідь – середній рівень знань
	4	Здобувач на 71% - 90% завдань надав правильну відповідь – достатній рівень знань
	5	Здобувач на 91% - 100% завдань надав правильну відповідь – високий рівень знань

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Навчальна дисципліна «Інвестиційний та інноваційний менеджмент» за навчальним планом передбачає підсумковий контроль у формі екзамену на який відводиться 20 балів. Здобувач може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів (не менше 60) його не влаштовує і він має бажання підвищити оцінку. Оцінка за екзамен підсумовуються з кількістю накопичених здобувачем під час вивчення навчальної дисципліни балів.

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання.
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.
11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.

16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.
-------------	--

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Алейнікова О.В., Притула Н.М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент : навчальний посібник. Київ : ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2016. 614 с.
2. Гуторов О.І., Ярута М.Ю., Сисоєва С.І. Економіка та організація інноваційної діяльності : навч. посіб. Харків : ХНА, 2019. 227 с.
3. Менеджмент інвестиційної діяльності : підручник /М. П. Бутко, та ін. ; за заг. ред. М. П. Бутка. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 480 с.
4. Мойсеєнко І., Ревак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 276 с
5. Мостенская Т., Шинкарук Л. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. Київ : Кондор, 2017. 308 с.
6. Попов С. А., Панченко Г. О. Інноваційний розвиток системи органів публічної влади: стратегічний підхід : навч. посіб. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2018. 220 с.
7. Шевченко Л. С. Стратегічний інноваційний менеджмент: навч. посіб. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2019. 155 с.

Допоміжна

1. Білорусов С. Г., Попов С. А. Найпоширеніші державно-управлінські нововведення: сучасний світовий та вітчизняний досвід : навч.-метод. розробка. Херсон : Вид-во «ЛТ-Офіс», 2015. 38 с.
2. Бобровська О. Ю., Савостенко Т. О., Кондрашихін А. Б. Публічне управління інвестиціями в умовах ринкових трансформацій : навч. посіб. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 238 с.
3. Вовчак О.Д., Руцишин Н. М. Інвестиційний менеджмент : підручник Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2016. 464с.
4. Інвестиційний менеджмент : методика розв'язання практичних завдань : навч. посіб. / Н. М. Гуляєва, І. М. Вавдійчик ; за заг. ред. Н. М. Гуляєвої. Київ : Київ. нац. торг.-екон. унт, 2015. 220 с.
5. Інвестиційний менеджмент. Тестові та практичні завдання : навч. посіб. / уклад.: Л.В. Шинкарук, І.В. Барановська. Київ : 2016. 58 с.
6. Копитко М. І. Управління інноваціями : навч. посіб для самостійного вивчення дисципліни у схемах і таблицях. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 292 с.
7. Личковська М. Р. Сутність та тенденції формування трудової мобільності: національні проблеми. *Економіка та суспільство*. Мукачівський державний університет, 2018. № 18. С. 667-673.
8. Личковська М. Р., Меджидова В. О. Цифровізація економіки: нові можливості та проблеми підвищення інноваційності проці і професійної мобільності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Ужгород, 2019. Вип. 27. С. 93-98.
9. Личковська М. Р. Оцінка впливу коронакризи на сутність та тенденції розвитку дистанційної зайнятості в Україні. *Бізнес інформ*. 2020. № 11. С. 139-145
10. Микитюк П.П. Інвестиційно-інноваційний менеджмент : навч. посіб. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2015. 452 с.
11. Олешко Т. І., Козел А. М. Особливості залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Ефективна економіка*. 2019. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6979>
12. Орлов О. В. Інноваційні процеси в державному управлінні: монографія. Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2012. 248 с.

13. Паливода К. В. Проблеми формування привабливого інвестиційного клімату як засобу подолання деструкцій в економіці України. *Економіка та держава*. 2018. № 3. С. 4-9.
14. Попов С.А. Інноваційний розвиток системи органів публічної влади : стратегічний підхід : монографія. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 386 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>.
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Державна служба фінансового моніторингу України (Фінансова розвідка України - Financial Intelligence Unit, FIU). URL: <http://www.sdfm.gov.ua/>
4. Державна служба фінансового моніторингу України. URL: <http://www.sdfm.gov.ua>.
5. Державна фіскальна служба України. URL: <http://sfs.gov.ua/>
6. Законодавство України.. URL: zakon.rada.gov.ua.
7. Егмонтська група підрозділів фінансової розвідки світу (англійською мовою). URL: <http://egmontgroup.org>
8. Європейський центральний банк. URL: www.ecb.europa.eu.
9. Комітет Експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL) (англійською та французькою мовою). URL: <https://www.coe.int/en/web/moneyval>
10. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: www.icps.kiev.ua.
11. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: URL: <http://www.me.gov.ua/>
12. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.
13. Національний банк України. URL: www.bank.gov.ua.
14. Національний інститут стратегічних досліджень України. URL: <http://www.niss.gov.ua>.
15. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.nssmsc.gov.ua/>.
16. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.
17. Нормативні акти України. URL: www.nau.kiev.ua/
18. Органи виконавчої влади України. Урядовий портал. URL: Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>

Додаток А

Серед внутрішніх бар'єрів найчастіше проявляються *організаційно-психологічні, соціально-психологічні, когнітивно-психологічні бар'єри*. Основні їх типи наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Типи психологічних бар'єрів активного неприйняття нововведень

Тип	Основні характеристики	Причини формування
Організаційно-психологічні	Активне неприйняття нововведення через невідповідність цінностям особистості в суб'єктно-об'єктних відношеннях	- невідповідність ціннісних орієнтацій особистості і цілей інновацій; - неправильний розподіл прав і відповідальності; - накладання функції однієї структури на іншу; - невідповідність уявлень про професійно-рольову позицію реальному функціонуванню організації.
Соціально-психологічні	Реакція на наслідки нововведень, обумовлена особистісними й груповими особливостями в суб'єкт-суб'єктних відношеннях	- відносини між людьми, - особистісні і групові особливості; - невідповідність ціннісних орієнтацій; - спосіб життя, своєрідність - розподілу часу на різні види робіт, смаки; - відмінності у вчинках та оцінках дій.
Когнітивно-психологічні	Реакція на різні підходи, напрями в аналізі предмета нововведення (в умовах невизначеності)	- розходження в знаннях із приводу предмета нововведень; - різне розуміння проблеми; - критичний підхід до ситуації; - індивідуально-психологічні властивості людей, пов'язані із сенсорними характеристиками (моторними вміннями)

Додаток Б

Основна нормативно-правові акти щодо регулювання інноваційної діяльності.

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV. - [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
3. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011 № 3715-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.
4. Закон України «Про державні цільові програми» від 18.03.2004 № 1621-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.
5. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
6. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93/96-vp/print>.
7. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 № 2343-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.
8. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» від 16.07.1999 № 991-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.
9. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 № 964-IV. - [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
10. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
11. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 № 5080-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>.
12. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006 № 143-V. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.
13. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
14. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-1>
15. Закон України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018—2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації»: Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%>
16. Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» від 15.07.2021 р. № 1667-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>

Дуже важливим документом для практики публічного управління та адміністрування є:

Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80#n9>

Додаток В

Загальна економічна ефективність інновацій

Для оцінки загальної економічної ефективності інновацій може використовуватися така система показників:

1. **Інтегральний ефект (Чиста теперішня вартість проекту (ЧТВ або NPV чи $E_{\text{інт}}$)).**

2. **Індекс рентабельності.**

3. **Норма рентабельності.**

4. **Період окупності.**

Інтегральний ефект $E_{\text{інт}}$ являє собою величину різниці результатів та інноваційних витрат за розрахунковий період, наведених до одного, звичайно початкового року, тобто з урахуванням дисконтування результатів і витрат:

$$E_{\text{інт}} = \sum_{t=0}^{T_p} (P_t - B_t) * \alpha_t,$$

де T_p – розрахунковий рік;

P_t – результат в t -й рік;

B_t – інноваційні витрати в t -й рік;

α_t – коефіцієнт дисконтування (дисконтний множник).

Інтегральний ефект має також інші назви, а саме: **чистий дисконтований доход, чиста наведена або чиста теперішня вартість, чистий наведений ефект.**

Індекс рентабельності інновацій (I_R або PI)

В якості показника рентабельності можна використовувати **індекс рентабельності чи прибутковості.**

Індекс рентабельності являє собою співвідношення наведених доходів до наведених на цю же дату інноваційних витрат.

Розрахунок індексу рентабельності виконують за формулою:

$$I_R = \frac{\sum_{t=0}^{T_p} D_t * \alpha_t}{\sum_{t=0}^{T_p} K_t * \alpha_t},$$

де I_R – індекс рентабельності;

D_t – доход у періоді j ;

K_t – розмір інвестицій в інновації в періоді t .

Ця формула відображає в чисельнику величину доходів, наведених до моменту початку реалізації інновацій, а в знаменнику - величину інвестицій в інновації, продисконтованих до моменту початку процесу інвестування. Або інакше можна сказати – тут порівнюються дві частини потоку платежів: доходна й інвестиційна.

Індекс рентабельності тісно пов'язаний з **інтегральним ефектом**, якщо **інтегральний ефект $E_{\text{інт}}$ позитивний, то індекс рентабельності $I_R > 1$, і навпаки. При $I_R > 1$ інноваційний проект вважається економічно ефективним. У протилежному разі $I_R < 1$ – неефективний.**

Перевага в умовах твердого дефіциту коштів повинна віддаватися тим інноваційним рішенням, для яких найбільш високий індекс рентабельності.

Норма рентабельності (BNP або IRR чи E_p) являє собою ту норму дисконту, при якій **величина дисконтованих доходів за певне число років стає рівною інноваційним**

вкладенням. У цьому разі доходи й витрати інноваційного проекту визначаються шляхом приведення до розрахункового моменту часу:

$$D = \sum_{t=1}^T \frac{D_t}{(1+E_p)^t}, \text{ і } K = \sum_{t=1}^T \frac{K_t}{(1+E_p)^t}.$$

Цей показник *характеризує рівень прибутковості конкретного інноваційного рішення, що виражається дисконтною ставкою, за якою майбутня вартість грошового потоку від інновацій приводиться до дійсної вартості інвестиційних коштів.*

Показник *норми рентабельності* має інші назви: *внутрішня норма прибутковості, внутрішня норма прибутку, норма повернення інвестицій.*

Для подальшого аналізу відбирають ті інноваційні проекти, внутрішня норма прибутковості яких оцінюється величиною **не нижче 15-20%.**

Період окупності ($T_{ок}$ або DPP) є одним з найпоширеніших показників оцінки ефективності інвестицій. На відміну від використовуваного в нашій практиці показника «строк окупності капітальних вкладень», він також *базується не на прибутку, а на грошовому потоці із приведенням інвестованих коштів в інновації і суми грошового потоку до дійсної вартості.*

Формула періоду окупності

$$T_{ок} = \frac{K}{D},$$

де K - первісні інвестиції в інновації;

D - щорічні грошові доходи.

Інвестиції (капіталовкладення) роблять для того, щоб принести прибуток більший, ніж витрати на придбання капіталу підприємцем або при вкладенні капіталу інвестором в інший бізнес або розміщення їм капіталу в банку під відсотки. Тому для аналізу нових проектів, пов'язаних з необхідністю одержання прибутку, часто використовують норми рентабельності, що відповідають різним видам капітальних вкладень. Застосування в розрахунках тієї або іншої величини норми рентабельності повністю залежить від підприємця і інвестора, цілей фірми й конкретної ринкової обстановки. Але можна рекомендувати **орієнтовні значення E_n залежно від різних видів капіталовкладень** (табл. 1).

Таблиця 1

Норми рентабельності залежно від видів інвестицій

Вид інвестицій	Мета інвестицій	Норма рентабельності E_n (%)
1	Збереження позицій на ринку	5—6
2	Підвищення якості продукції, відновлення основних фондів	min 12
3	Впровадження нових технологій	min 15
4	Збільшення прибутку, нагромадження фінансових резервів для інноваційних проектів	min 18—20
5	Ризикові інноваційні проекти, результат яких неясний	min 25

Величину норми рентабельності E_n можна також прийняти рівною фактичній рентабельності капіталовкладень кращих проектів аналогічного напрямку, реальній процентній ставці на ринку капіталів або банківському відсотку. Реальна процентна

ставка - це номінальна процентна ставка, виражена в поточних цінах, але скоригована на рівень інфляції.

Визначаючи річний економічний ефект, необхідно забезпечити порівнянність порівнюваних варіантів нового виробу й виробу-аналога за такими показниками:

- **обсяг продукції (роботи), виробленої за допомогою нового виробу;**
- **якісні параметри;**
- **фактор часу;**
- **соціальні фактори виробництва й використання продукції.**

Визначення витрат виробництва виробів на етапах НДР і ДКР

На етапах НДР і ДКР ще немає даних про технологію виготовлення нового виробу, його трудомісткість і матеріалоемність, тому визначення витрат виробництва на цих етапах становить певні труднощі. У той же час комплексний економічний аналіз як у сфері виробництва, так й у сфері експлуатації необхідний для прийняття рішень про доцільність нових розробок.

Орієнтовні розрахунки витрат у цих випадках ведуть шляхом установлення аналогій між створюваним виробом і раніше створеним на основі аналізу його параметрів, елементів і функцій. Найчастіше **собівартість** розраховують одним з таких методів:

- *за питомими показниками;*
- *за питомими ваговими витратами;*
- *бальним;*
- *кореляційним;*
- *нормативної калькуляції.*

Метод питомих показників

При розрахунках за цим методом вважають, що витрати змінюються пропорційно зміні визначального параметра виробу (наприклад, споживаної потужності, продуктивності, швидкодії і т.п.).

Звичайно застосовують такі показники, як собівартість одиниці ваги, собівартість, що припадає на одиницю потужності, швидкодія, собівартість однієї функції і т.п.

Питому собівартість обраного параметра укрупнено визначають на базі статистичних даних виробу-аналога.

Метод питомих вагових витрат

Цей метод заснований на **розрахунку однієї із статей калькуляції собівартості нового виробу прямим способом**, наприклад витрат на основні матеріали й комплектуючі вироби, і визначенні собівартості нового виробу, виходячи з припущення, що питома вага цієї статті в структурі собівартості нового виробу буде дорівнювати питомій вазі цієї статті в структурі собівартості виробу-аналога.

Метод балів

Метод балів заснований на оцінці умовними балами основних технічних і експлуатаційних характеристик виробів, наприклад, за десятибальною системою.

Метод балів застосовують на ранніх стадіях проектування для орієнтовних розрахунків витрат тільки у випадку збереження принципу пропорційної залежності витрат від параметрів.

Метод кореляції

Метод заснований на **кореляційній залежності собівартості від яких-небудь параметрів виробу**. Ця залежність може бути виражена у вигляді лінійного рівняння, або у вигляді статечної залежності (при криволінійній формі кореляційного поля)

На основі статистичних даних за 3-5 років про виробництво виробів-аналогів можна визначити тенденції зміни собівартості і, якщо результати НДР докорінно не змінюють структуру й величину собівартості, визначити коефіцієнти рівняння (методом найменших квадратів).

Метод нормативної калькуляції

Метод нормативної калькуляції є **самим точним методом визначення собівартості виробів**, але відсутність достовірних нормативних даних про фактичні виробничі витрати робить його неможливим на ранніх стадіях проектування.